

A free download from manybooks.net

The Project Gutenberg EBook of Hannu; Nuori Anssi; Sydän ja Kuolema by V. A. Koskenniemi

This eBook is for the use of anyone anywhere at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.net

Title: Hannu; Nuori Anssi; Sydän ja Kuolema

Author: V. A. Koskenniemi

Release Date: December 21, 2006 [EBook #20148]

Language: Finnish

Character set encoding: ISO-8859-1

- START OF THIS PROJECT GUTENBERG EBOOK HANNU; NUORI ANSSI; SYDÄN JA ***

Produced by Tapio Riikonen

HANNU; NUORI ANSSI; SYDÄN JA KUOLEMA

Kirj.

V. A. Koskenniemi

WSOY, Porvoo, 1913-19.

SISÄLLYS:

HANNU

Kilpahiihto
Hyvästi koulukaupunki
Koti
Palmujen alla
Satakielten serenaadi
Graniittikalliot
Juhannusyö

NUORI ANSSI

I
II
III
IV

SYDÄN JA KUOLEMA

Panin kaipa

Kronoksen valitus
 Poppelit
 Akilles
 Thebalaisten taistolaulu
 Lynkeus
 Hautaseppel
 Melpomene
 Theognis Kyrnokselle
 Runokirje rakastuneelle Gallukselle
 Oodi Albiukselle, runoilijalle
 Klythia
 Kostaja
 Ateenan porvarit
 Ystävät
 Sydän ja Kuolema
 Sydän
 Minä laulan sun iltasi tähtihin
 Onni
 Kiuru
 Elegia varjolleni
 Kylmä tähti
 Verenpunainen pensas
 Sisarsielu
 Yksinäisyys
 Sonetti tulevaisuuden runoilijoille
 Kädet
 Soihdunkantajat
 Kuolleet
 Lothos
 Kuoleman viiralla
 Epitaafeja

HANNU

Erään nuoruuden runoelma

1913.

KILPAHIIHTO

»Ei maata alemmaksi, kuolemata
 ei pahempaa!» -- kaks susta sivakkata,
 kaks sompasauvaa, harmaa sarkatakki
 ne lehahti ja törmäll' lumi tuiski,
 kun tuli, kallellansa puuhkalakki
 ja kaulass' suuri siniharmaa liina,
 mi siiven tavoin olkapäillä huiski,
 kuin nuoli Hannu poikain joukkoon jäälle,
 Hans Vilhelm Pouttu, koulun Catilina.

Hän oli harmissaan ja äkeissänsä,
 mut sentään hiukan paremmalle päälle

hän tuli, seisten alas päästyänsä
näin äkkijyrkimmästä hyppyristä

- se hyvä suuren mainehensa tähden: se tiedettiinhan, Hannu laski, mistä paits häntä tuulihattu Flöjberg vain ja hänkin ainoastaan Eevan nähden.

»_Quo usque tandem...» kuului kajahtain
ja luokka lausui tunnustuksen julki.
Sen hyvillänsä Hannu syömmeen sulki,
mut teeskenteli poika huoletonta:
»Saa moista hyppyriä olla monta
ja päällekkäin, kuin rappusia ikään,
eik' ole alastulo konsti mikään!»

Mut salaa etsiskeli silmillänsä
hän Flöjbergiä, kilpaveljeänsä.

Tää oli poissa. »Missä lietkin, mies --
jos sinut tunnen, tyttöparveen ties
se vetää niinkuin suden lammastarhaan.»
Näin päätellen hän otti vauhdin parhaan
ja painoi suoraan tyttölaumaa kohti,
niin lähelle kuin siinä tulla tohti,
kun hiukan ujostutti hameväki.

Hän pysähtyi kuin pistänyt ois kyy:
hän siellä kohta kilpaveljen näki
ja _Eevan_ kanssa. Kaikki harmin syy,
se eilinen -- se »peruukkien» tähden --
se oli tyhjää tätä yhtä nähden:
Karl Flöjberg Eevan kanssa kahden -- nyt!
Niin oli kuin ois kaikki pimennyt!
Juur eilen vannoi Eeva viime kertaa,
hän ettei Flöjbergistä hidun vertaa
nyt enää piitannut, ei lähellään
hän muka häntä tulis kärsimään!
Niin oli mieleltänsä muuttuvainen,
niin täynnä petosta jok'ainut nainen!

Hän seiso siinä sinivalkeana

- ne värit sähkötytti virstan päässä -- niin salaperäisenä, nauravana, niin punoittavin poskin, ripset jäässä. Puol'ummistetut silmät vihersivät ja salaa syvyyteensä viettelivät. Ei hänest' irti saanut katsettaan, hän saattoi hulluks tehdä hurmallaan.

Hän oli lyseoiden kuningatar,
noin parinsadan syömmen valtiatar.
Hän ketä katsoi silmiin, sekaantui
ja yönsä valvehilla uneksui.
Maan matoisen hän muutti taivahaksi,
hän teki pelkurinkin rohkeaksi,
jos suosiotaan soi hän hiukan vertaa.

Mut rakastanut oli kaksi kertaa --
 sen puolet maakuntaa jo kohta ties --:
 Karl Flöjberg ensimmäinen onnen mies
 ja toinen Hannu.

Ah, mut uudelleen
 nyt tunsi Hannu onnen kääntyneen!

Ol' aamu helmikuun, niin purevainen,
 niin pakkastyyni, kuuraa hohtavainen.
 Niin liukkahasti sukset notkahteli
 ja sauvat viuhui. Jumalainen keli!
 Ken tänään jääll' ei ollut jalkehilla,
 se varmaan hoippui haudan partahilla.
 Niin olikin se ikävöity huomen,
 maakunnan parhaita ja koko Suomen
 kun odotettiin maineen otteluun
 maankuuluisihin hiihtokilpailuihin --
 se oli viidestoista helmikuun.
 Se oli jännitystä ilman vertaa,
 se otti hamaan ytimiin ja luihin:
 ken jäisi voittajaksi tällä kertaa?

Jos kylmäsikin Eevan kavaluus,
 taas tunsi Hannu veren poskillansa,
 kun yksin äänin väkijoukko huus,
 kuin sankariaan tervehtävä kansa:
 »Tie auki, Luomajärvi tulee! Hoi! --
 Nyt toisiakin kohta vuottaa voi!»

Suur-Luomajärvi vanhus kautta maan
 hän oli korotettu kunniaan.
 Kaksikymment' ajastaikaa Suomen mailla
 hän ollut oli vertaistansa vailla.
 Hän oli hiihtäjien kuningas
 ja kesken nuorempien kykyjen
 kuin vasallien kesken valtias.
 Vaikk' oli jättänyt jo tanteren
 hän jälkipolvellensa, kuitenkin
 hän aina kilpailuissa nähtihin.

Kuin ukko Luomajärvi suksiaan,
 niin lemmitty lie naista harvoin vaan.
 Kuin unessa hän kesät hoippueli
 ja syksyn ensi lunta odotteli.
 Ens suksikeli teki ihmehen:
 se nuoreksi sai ukon jällehen.
 Kuin taikomalla kohta voimaa karttui,
 kun sompasauvaan vanha koura tarttui.
 Kun toiset toukomaita ihasteli,
 ol' ukon ihanteena -- oiva keli.
 Syys oli hälle mitä kevät muille.

Hän tuli hiljallensa hiihdellen
 ja vaatimattomuutta teeskellen,
 jos ollutkaan ei kuuro kuiskailuille.
 Kun kansa kunnioittain väistyi tieltä,
 se hivelevän näytti vanhan mieltä.
 Kaikk' ihailevat katseet tunteissaan
 hän koki maineen hurman uudestaan.
 Ja aatos entisissä askaroi
 ja vanhat hurraat korvissansa soi.
 Kun nuorempien parvi antoi alaa,
 hän keksi pormestarin, vanhan tutun,
 ja alkoi tämän kanssa pitkän jutun,
 jost' osalliseksi muutkin pyrki salaa.

Mut vähitellen, kukin suunnaltansa,
 jo saapui itse päivän sankarit.
 He oli otteluhun valmihit
 ja kukin yhtä varma voitostansa.

Tuolt' tuli Ritala ja Aittamäki --
 vain ensi palkintoja kummallakin.
 Kun heidät jonkun matkan päässä näki,
 heit' yksin töyhtösistä hiihtolakin
 ois tainnut erottaa. Niin toinen toista
 he muistuttivat siinä painaissaan,
 niin kaikilt' eleiltään kuin varreltaan.
 Maakunta nähnyt paria ei moista
 miesmuistiin. Naapureina Kyminsuussa
 he rinnan isännöivät talojaan.
 He antoi myöten toisillensa muussa,
 mut maineen otteluss' ei milloinkaan.
 Ei voinut ensimmäistä sijaa jakaa
 ja sitä yksin ajoivat he takaa.
 Jos toinen vei sen, toinen kesken heitti
 ja hiljaisuuteen häpeänsä peitti,
 ens vuonna kahta kiukkuisemmin koittain
 ja takaisin taas mainehensa voittain.

Ja luokse Ritalan ja Aittamäen
 nyt kokoontuvan muunkin hiihtoväen
 jo nähtiin, suksillansa keinuellen
 ja tamaineitaan lähtöön valmistellen.
 Ken suksenpohjaa silmäs tuota pikaa
 ja moitti jotain jalkavuuden vikaa,
 ken vielä paulojansa solmieli,
 ken somman kestävyyttä tunnusteli,
 ken jalkahihnan satoi lujempaan,
 ken sujutteli muuten suksiaan,
 ken huoletonna uskoi kaikki silleen
 ja kuiskaeli naurain naapurilleen.
 Mut leikissä oli mukana vain kieli,
 ja sydämässä oli juhلاميeli

ja lähestyvän hetken jännitys:
nyt kunniaista oli kysymys.

Mi vilinä, mi sompasauvain huiske!
Mi näky silmää, mieltä lumoava!

Yht'äkkiä mies mieheltä käy kuiske
niin hullunkurinen, niin naurettava.
Sit' ensin uskoa ei tahdo kukaan:
tään päivän otteluihin miesten mukaan
ett' tulis koulupoika! Juuri-ikään
hän lautakunnalta sai numeron.
Nyt muka hänt' ei pidättäisi mikään.
Sen pojan järki tuskin reilass' on!

Se oli Hannu. Kilpavalmistukset
ja liikkuvaisen sauvametsän, sukset
ja itse hiihtojoukon nähdessään
hän huimauksen tunsi mielessään.
Ei seissyt suksilla hän ensi kertaa.
Hän ikäisistään turhaan haki vertaa,
hän olihan jo kohta täysi mies
ja miehen töihin pystyvänsä ties --
hän, jumal'auta, miksei uskaltais?
Maakunta vielä tänään tietää saisi,
ett' ensi sijan eräs Pouttu vei.
Niin tuimaa suksimiestä vielä ei
maakunta ikänensä nähnyt toista,
sen nuorukaisen, Poutun Hannun, moista.
Hän kunniaa kahmaloittain kasaa,
hän Luomajärven kanssa maineen tasaa!
Ja ihailua täys on Eevakin,
ja laudalta hän lyöpi Flöjbergin.

Siis päätetty ja tehty. Tuomarein
luo hiihti, lavan juureen, yksin tein.
Hans Vilhelm Pouttu ilmoittautui mukaan.
Vaan tuomarien suita hymyyn veti
ja suostumusta annettu ei heti,
mut vastustaakaan tahtonut ei kukaan:
noin rehdin ryhdin alla, lempo ties,
voi piillä vaikka minkämoinen mies!

Löi vihdoin lähdön hetki. Rintamaan
mies miehen vierelle ja sauvat soimaan!
Saa siinä luottaa jäntereiden voimaan,
kuuskymmentä kun virstaa katkaistaan.
Siks kokeneimmat suksiansa säästi
ja leikin alussa he mielin päästi
sen, kenen kiire oli, edelleen
ja jäivät loppupäähän hiljakseen.
Niin nähtiin Ritalan ja Aittamäen

nyt jäävän jälkeen kaiken hiihtoväen.
 He painoi äänetönnä rinnakkain,
 vain joskus kompasanan vaihettain.
 Niin kauas taaksepäin kuin muistettiin
 he oli kilvan alkanehet niin.

Juur oli päivä noussut vuoteestaan
 ja karisteli silmist' uniaan
 ja joutui parahiksi näkemään,
 kun miehet joen mutkaan katosivat.
 Se viskas jälkeen kimpun säteitään.
 Ja metsät, lumikentät kimaltivat
 ja suksiladut auringossa kiilsi
 ja hohti, että silmäterään viilsi.

Ens rintamassa Hannu ponnisteli,
 ja painuin jäntevästi etukenoon
 hän työnsi kohta tulisimpaan menoon.
 Ja hanki narskui, suksi notkahteli
 ja sompa lauloi. Jumalainen keli!
 Näin ikinä ei ennen kiitänyt.
 Jo oli johdossa hän hiihtäjään.
 Ei taakseen, sivuilleen hän silmännyt,
 vain yksi aatos hällä: eteenpäin!

Mut luokka seurasi joentörmää hetken,
 ja pojat kiihkeästi kurkottain
 jo kiisti tuloksista miesten retken.
 Siell' liehui liepeet Hannun kaulaliinan.
 Kun pitäis poika puoliansa vain!
 Ja ennen kuin he tiesi itsekään,
 huus koulun uhmahengen, Catilinan,
 he kunniaksi hurraan äänekkään.
 Kuin vimmattuna huusi Flöjbergkin --
 ja sydämessään tunsu kuitenkin
 hän että Eevan tänään kadottaa.
 Nyt auttamatta hänet Hannu saa:
 jos tuossa Pouttu ottaa palkinnon,
 jää Flöjberg ikiajoiks varjohon.

Ja Eeva seisoi hänen rinnallaan
 ja katsoi säteilevin silmäterin
 pois, kauas hiihtojoukkoon katoovaan,
 Kun toiset ympäriltä vähin erin
 jo alkoi hajaantua, viipyi hän
 ja näytti jotain syvää mieltävän.
 »Se vasta mies!» hän lausui korostain.
 Ja Flöjberg myönsi. Jospa häntä vain
 nuo kolme sanaa tarkoittaneet ois!
 Oi, niistä elämänsä antaa vois!

Viel' oli Hannun vauhti entinen

ja virsta katkes virstan jälkehen.
 Mut vähitellen muutkin lämpenivät
 ja järjestyksestä jo kiistelivät.
 Kuin hurtat huohottain he rynnisteli --
 siit' oli kaukana nyt lasten peli.
 Ja sukset tuskin tapas hangen pintaan
 ja lumi lensi sompasauvain tiestä,
 kun kohta kaikki pani parahintaan.
 Siin' oli tuimaa tuittupäätä miestä:
 pois voitto vaikka viimeiseenkin hintaan!
 Sai Hannu heti kilpailijaa monta,
 ens sijaa vartioida -- mahdotonta!
 Ja miehen miehen jälkeen kiukukseen
 hän laskea sai ohi, edelleen.
 Hän tunsi puolittain ja puolin näki
 kuin rinnan Ritala ja Aittamäki
 ne otti johtotoimen huolekseen,
 ne ketut kavaline juonineen.
 Nuo naapurit, nuo vanhat riitaveljet
 ne tunsi senkin seitsemäiset eljet:
 ne rinnan piti tietä hallussaan --
 ei sivu siit' ois päässyt lempokaan.

Se oli niinkuin näky aikain takaa:
 kun miehet vainolaista kiinni hiihti,
 kun hävitetyt kodit koston kiihti --
 niin oli joka katse kiivas, vakaa.
 Ja lumiaavaa riitti länteen, itään,
 ja päivä kaartain kulki aavan yli.
 Jo sitä odotteli illan syli.
 Mut miesten mielissä ei muuta mitään
 kuin rientää, ehtiä.

Jäi kylät, talot,
 jäi savuavat saunat hankihin.
 Jo kaukaa kajailivat vastaan salot,
 kun uskolliset hallit haukahteli.
 Ja säikkyneinä, siivin risaisin
 pois tieltä harakat ne luovaeli.
 Ja naiset, avannoilla askarellen,
 ne pysähtyi ja katsoi siunaellen.

Kun vihdoin alettihin paluun retki,
 viel' oli kallihimpi joka hetki.
 Ei silmäystä mieheen lähimpään,
 jok'ikisellä kylliks itsestään.
 Jo rinnat huohotteli raskahasti,
 mut kestettävä oli loppuun asti.

Niin autereesta taivaanrantaan vastaan
 jo kirkontornin tuttu pallo kiiksi.
 Kaks, kolme virstaa enää ainoastaan --

kuin noiduttuna sukset lunta viilsi.

Myös Hannu teki työtä parahinta,
 kuin pajan palkeet puhalteli rinta.
 Ei tiennyt kuinka monta edellään,
 ei kuinka monta vielä jäljessään.

Kuin unen läpi joskus kaikuvan
 hän kuuli hurraa-huudon huikean.

Ja sauvoillansa lunta tupruttain
 ja parannellen vielä ryhtiänsä,
 jo näki hiihtolavan edesssä
 ja painoi lähtöpaikkaan huohottain.

Ei vastaan hurraa-huuto kaikunut.
 Jo oli kansanjoukko harvennut.
 Hän tuskin itse tiesi kysyvänsä,
 kuin monta tullut oli edellensä
 ja monesko hän itse oli mies --
 mut vastauksen kuulevansa ties...

Kuin rauta vihlaishi se mielehen
 ja kirveli ja poltti:

viimeinen!

HYVÄSTI KOULUKAUPUNKI

Hän sanaa sanomatta hiihti pois.
 maan alle painua jos voinut ois,
 sen oisi tehnyt. Kilpa-kuumehessa
 kaikk' oli ollut niinkuin katehessa.
 Nyt tuli todellisuus: pilkan äänin
 Hans Pouttu mainittaisiin kautta läänin.
 Jo kuuli, näki olemattomia
 hän ympärillään irvihampaina.
 Kun Eevan sekä Flöjbergin hän muisti,
 hän vaivoin tuskanhuudon rintaan suisti.
 Ei heit', ei ketään kohdata hän vois!
 Pois täytyi täältä päästä, kauas pois!

Hän oli voimaton ja uupunut,
 mut tuskassaan ei sitä tuntenut,
 hän hiihti, hiihti -- minne, tiennyt ei.
 Mut sukset tuttuun pihamaahan vei.
 Ne nosti tikapuille paikoilleen
 ja astui porstuahan hiljalleen
 ja tuli täysin tuntoihinsa vasta,
 työpöytänsä kun eestä istumasta
 hän tapas itsensä. Hän muistutteli
 siin' itsellensä päivän kaikki vaiheet

ja uudelleen hän tuskan elvytteli
 ja uudelleen myös häpeänsä aiheet.
 Ja sydän, tottumaton maailmaan,
 se oli pakahtua tuskassaan.

Mut väsymys ja nuoruus tuskankin
 ne voittivat, ja unen helmoihin
 hän vaipui hiljaa, huomaamattaan aivan.
 Hän vuoroin hätkähti ja rauhoittui:
 hän päivän ottelusta uneksui.
 Ja uni lepoon viihdytteli vaivan,
 ja unhon lääkitsevän pisaren
 se vuodatti jo kalkkiin surujen.

Mut tunnin parin jälkeen heräämään
 sai hänet tuttu ääni vierellään.
 »Nyt huonosti on nuorenherran laita,
 kun illallinenkaan ei enää maita.»
 Se oli matami. Hän mukanaan
 toi sisään parahia herkkujaan
 ja kasasi ne Hannun etehen
 ja katos.

Uudellensa unehen
 juur oli Hannu vaipumassa, kun
 hän sieraimissaan tunsu ruoan hajun.
 Hän takaisin sai kohta täyden tajun
 ja kävi raivoin keiton kimppuhun.

Mut siinä nälkähänsä syödessään
 jo surunsakin virkos viiltämään.
 Hän valveill' oli, ei siis uneksunut.
 Se oli, oli tänään tapahtunut.
 Ah, jospa unta ollutkin se ois!

Pois täytyi täältä päästä, kauas pois!

Tuoss' oli Eeva hänen pöydällänsä.
 Hän kuvan siirsi poies silmistänsä.
 Mut seinältäpä itse Napoleon
 se puitteistansa katsoi ilkkuen.

- Oi, sinä heros taistelun ja teon! Kuin suurta alennustaan lymyten käs'varsihinsa painoi Hannu päänsä ja itki katkerasti häpeänsä.

Mut vähitellen mieless' ankeassa
 jo elämän ja uhman vaistot heräs.
 Ne Hannun itsetunnon tähteet keräs:
 viel' oli hällä sijaa maailmassa!
 Hän jättää kaikki, Eevat, Flöjbergit
 ja koulun vihelijäiset peruukit,
 niin kaikki, kaikki, lähtee maailmaan

ja alkaa siellä leikin uudestaan.
 Ei enää huomen häntä täällä tapaa,
 hän tahtoo olla vapaa, vapaa, vapaa.
 Hän jättää koulun vikuroivan menon
 ja merille hän lähtee -- luokse enon,
 tai muuten kulkemahan mailmanselkää.
 Ei vastuksia, vaaroja hän pelkää!
 Hän eikö kohtalonsa herra ois?

Pois täytyi täältä päästä, kauas pois!

Niin useasti eno Filemon
 se matkoiltansa kirjoittanut on:
 »Maa-myyristä jos saat sa kylläkses

- ja varmaan saat -- _well_ -- muisteles sa silloin enoas. Jos ympär', yli et pääsis siellä, tääll' on avoin syli. Sun täällä mieheks teen ma vaikka miksi niin -- vaikka 'Albertassa' matruusiksi.»

Niin, äiti murehtii, se totta on,
 ja ehkä isäkin -- mut kohtalon
 ken tahtoo ottaa omaan kätehen,
 hän hillitä saa ääntä sydämen.
 He pitää Kertusta ja Juhanasta
 ja Hannulla on kolmas sija vasta.
 He häntä muistelevat -- jonkun verran --
 ja unhoittavat kokonansa kerran.
 On isä harmaantunut, vanhennut,
 ehk' ovat päivänsä jo luetut
 ja äiti oli joulun aikaan heikko.
 Mut onhan heidän luonaan sisko, veikko.
 Ois hänkin, jos vaan vaalin valtaa ois.
 Mut sit' ei ole -- hänen täytyy pois!

Hän painoi otsaan polttavahan kättään.
 Niin kuumeisesti päässä askarteli.
 Mut toinen käsi melkein tietämättään
 se Eevan kuvan esiin hapueli.
 Hän katsoi sitä kauan, tutkivasti,
 kuin syvään sielun sopukoihin asti
 sen julman arvoituksen painaen.
 Ja sitten palasiksi repi sen.

Niin outo kylmyys täytti Hannun rinnan,
 kun nuoruutensa tuulentupain hinnan
 nyt kallihiesti tunki maksaneensa.
 Tienhaarassa hän seisoi elämän,
 mut varmaan tiesi hyvin valinneensa.
 Viel' äsken lapsi -- mies nyt oli hän.

Viel' aamun hopeisessa hämärässä
 kun kansa, kadut, talot lepäeli
 jo nähtiin nuorukainen hiihtämässä.

Hän alas meren jäälle suuntaeli.
 Hän viipyi hetken koulumäen alla
 ja katsoi ympärilleen: kaikkialla
 niin oli suljettua, hiljaisaa
 kuin korva ikuisuutta kuulostaa
 ois voinut, kaikkialla nukuttiin
 kuin tullut kuolema ois kaupunkiin,
 niin syvään, niinkuin silloin levätään,
 kun vasta tuomiolle herätään.
 Yltympär' oli lunta, lunta, lunta --
 kaikk' oli totta samalla ja unta.

Kuin toden rajoilta ja unien
 löi kirkon kello täyden tuntisen.

KOTI

Niin jätti nuoruutensa kaupungin
 Hans Vilhelm Pouttu. Auki edessään
 tien näki avarana elämään.

Niin oli nyt se tehty kuitenkin!
 Mies oli yksin niinkuin tullessaan
 hän oli kerran tähän maailmaan.
 Nyt hyvästi sa jääkin harmeines
 ja kouluines ja muine kiusoines,
 sa kaupunki! Jos vielä yhtyy tiemme,
 me jonkun verran vieraantuneet liemme!
 Me oomme usein yhteen iskeneet
 ja aina eri köyttä vetäneet --
 sa luulit, että minut lannistit!

Nyt hyvästi, te Eevat, Fløjbergit!
 Pois tämän miehen nimi pyyhkikää
 ja Herran huomassa te lempikää!

Ei vielä ristinsielu yksikään
 se aavistanut hänen lähtöään.
 Vain matamia varten jättänyt
 hän oli rivin: »Aurora ei nyt
 ois levoton, jos hiukan sattuisin
 ma viipymään.» -- Huh hei, josp' olisin
 ma itse näkemässä ihmetystä,
 kun kestää vuodet sitä viipymystä!

Hän oli valmistanut pakoaan
 jo aamuyöstä salaa huoneessaan.
 Siell' oli sankartöitä vuotten mennen
 niin monta kertaa hautonut hän ennen,
 hän vielä sotilaaksi rupeaa,
 hän Garibaldin maineen saavuttaa.
 Ei kirjain kimpussa, vaan kautta teon

myös oli suureks tullut Napoleon.
 Ken tiedetähän vaaraan valmihiksi,
 on tapa tehdä hänet kenraaliksi,
 ja vielä kuoltuansa runoilijan
 hän lauluissa saa taatun arvosijan.
 Tie maineeseen on sama tänäänkin
 kuin oli ennen aikaan Caesarin.
 Ja jotain taitaa -- kuolema ja piina --
 kai aikaansaada koulun Catilina!

Näin oli suunnitellut itsekseen
 hän mainetöitä aikaan entiseen,
 kun turhat kouluharmit painoi mieltä.
 Nyt oli kaikki kiusat poissa tieltä!
 Ei konsti mikään ollut vapaus

- hei, luja päätös vaan ja uskallus! Noh, tiedetäänhän nuoruusunien vain harvakseltaan käyvän totehen. Mut tuhat kertaa tää on parempaa kuin koulupöydän kanteen tuijottaa!

Niin eestyi Hannun matka. Mietiskellen
 ja sotajuontaan tarkoin noudatellen
 hän painoi yli lahden aukean
 ja pääsi petäjikön suojahan.
 Ja tutut niinkuin koulutiensä kadut
 siell' oli hälle parhaat suksiladut --
 ei seudun kalastajain kanssa suotta
 jo ollut hyvää pataa monta vuotta.

Vain ensimmäisnä matkan määränään

- se ehkä »vapauttaan» vastaan soti, mut sit' ei sivuuttaakaan voinut: koti. Sen tahtoi nähdä ennen lähtöään. Niin, aivan huomaamatta talonväen vain kaukaa hiihtää yli Poutunmäen. Hän ehkä aittain takaa kiertäissään vois nähdä vilahduksen äidistään ja ehkäpä, jos uskallusta saisi, hän vielä pihamaalle kurkistais. Niin, milloin nähneekään hän ensi kerran taas Pouttulan -- vain tiedoss' oli Herran. Sit' ennen monet hanget sulaa ehti ja monet oraat saivat vainiot ja kaikki haavat, kaikki koivikot sit' ennen monta, monta kertaa lehti.

Ens yönsä luona Altti kalastajan
 hän vietti. Meren kielekkeelle majan
 tää oli tehnyt leskeks tultuaan
 ja eli siellä yksin aikojaan.

Kun kalarannass' oli tutustuttu,
 heill' oli aina ollut kalajuttu
 toin'toisellensa kerrottava, siksi
 he kunnes oli tulleet ystäviksi.
 Nyt mitään ihmetystä näyttämättä
 löi Altti nuoren Hannu-herran kättä
 ykstotisena, tarjos parastaan
 ja laittoi uunin viereen nukkumaan.
 Ol' Altti ennen ollut suruton,
 mut eukko-vainajansa uskohon

tään kuoltua hän oli kääntynyt
ja oli hyvä körttiläinen nyt.

Niin painui ensi ilta ehtoolleen.

Kun Hannu oikaisi vuoteeseen
ja siinä lämpimässä unta vuotti,
niin täytti Altin majan virren nuotti.
Ei Altin ääni ollut lukkarin,
se turvallisen tunnon kuitenkin
toi mieleen. Hartahasti kuunnellen
pois nukkui Hannu loppuvirtehen.

Ja Hannun ensi päivä maailmalla
näin päättyi Altti-ukon lattialla.

Niin raikas oli helmikuinen salo.
Kuun valoon vaihtui verkkaan päivän valo
ja katsoin korkeudestaan hankiin alas
taas tähdet vahtivuoroillensa palas.
Kuun liepehillä Venus kaihomiellä
se vaelteli taivaan valtatiellä.
Mut ylpeänä, muiden seuraa kaihtain,
tuoll' Aldebaran, valoansa vaihtain,
se piti iloansa yksikseen.
Sen oli Hannu tehnyt tähdekseen.

Kun metsä harveni, jo Hannu näki:
tuoss' oli joen uoma, Poutunmäki.
Ja talo töyrähällä myllyineen
ja punapäättyineen ja aittoineen
kuuvaloss' seisoi salaperäisenä --
kuin tuttuna ja sentään ihmehenä.

Niin hiljaa alkoi soida muiston kieli,
niin hiljaiseksi kävi pojan mieli.

Se koti olihan!

Viel' aikaa ois --
nyt jälle vaan ja sitten poikki pihan,
ja kaikk' ois taas kuin entisaikaan ihan!

Ei heltyä! -- Pois päästä täytyi, pois!

PALMUJEN ALLA

Yö. Kuutamoo. Palmumetsikkö. Tie, jonka poikki on rakennettu matala varustus. Vallin harjalla Himalatan tasavallan lippu. Takana ampumahauta. Hannu ja Karl Flöjberg varustuksen suojassa.

FLÖJBERG, alakuloisena.
Me kuolemme kai, Hannu, tänä yönä?

HANNU.

Kai? Tietty että kuolemme.

FLÖJBERG.

Niin, niin,
se kuolema, se sotilaan on työnä.

HANNU.

Ja tappelu -- siin' eikö riittämiin!
Jos peloittaa, niin ota koipes niskaan,
ma yksikseinkin ensi hätään viskaan
nuo punanaamat juuttaat takaisin.

FLÖJBERG.

Sa tunnet huonosti Karl Flöjbergin,
jos luulet, että säästän omaa nahkaa
hän käpäliinsä turvais päätäpahkaa.
Mut mieli kummaks käy -- se totta on --,
näin omain peijaistemme pitohon
kun tulimme.

HANNU.

Sst! Silmät auki nyt!
Tuoll' eikö jotain juuri välkkynyt?

FLÖJBERG.

Tuo tuollako? Vain latva liaanin.
Mut sanos, Hannu, mulle kuitenkin,
mit ajatteletkaan näin kuoloon mennen?

HANNU.

Ma? Että testamentti sitä ennen
kai tehtävä ois. Niinpä kuulillamme
sen vihollisen selkään kirjoitamme
ja viime luotimme sen sinetöi.

FLÖJBERG.

Sun eikö mieles mitään ikävöi
ja muistele ja kaipaa?

HANNU.

Kylläkin --
kun hyvät eväämme jäi leirihin!

Äänettömyys.

FLÖJBERG.

Se eikö, Hannu, sentään ihmeellistä,
maapallon että kaikist' ihmisistä

juur sinun kanssa kyyristelen tässä?

HANNU.

Käikk' eikö ihmeellistä elämässä?

FLÖJBERG.

Niin, niin. Kun Porta-Rasan satamaan
yht'aikaa ankkuroimme -- kerrassaan
se oli ihmeellistä. »Aravan»
sun keksin kannella ma seisovan.
Sull' oli virkapuku luutnantin,
mut ryhtisi ma tunsin kuitenkin.
-- Vaan kumma, kun ei vihollista näy!

HANNU.

Nyt huomaa, Flöjberg, metsä hämärtäy.
Kun kuu on kokonansa mennyt pilveen,
ma arvaan, että aikamoisen ilveen
me silloin saamme.

FLÖJBERG.

Huh, kun väkisin
tää pimeys se ihan karmii selkää!

HANNU.

Niin, mieluummin myös minä näkisin,
kun tulee kuolema.

FLÖJBERG.

Et yhtään pelkää?

HANNU.

Ei kuulu sotamiehen ammattiin.
Me itse tarjouduimme surman suuhun,
siis miksi tässä joutuisimme muuhun.

(Äänettömyys.)

FLÖJBERG.

Sa jotain sanoit?

(Hannu puistaa päätään.)

FLÖJBERG.

Korvissani niin
nyt soi ja humisee. Jos laulettais!

HANNU.

Niin, ehkä uskot, että taivuttais

nyt punanahat laulus simasuinen
kuin tyttölapset serenaadis muinen!

FLÖJBERG.

Sa kuinka monta luulet tulevaksi?

HANNU.

Noin kaksituhatta.

FLÖJBERG.

Ja meit' on kaksi!

HANNU.

Kakstuhatta ja sata kaksi.

(Flöjberg katsoo ihmeissään Hannuun.)

HANNU.

Minä

nääs olen kapteenina miestä sata
ja korpraalina kaksi miestä sinä
ja Himalatan lippu -- kunniata! --
on kaksituhatta.

FLÖJBERG.

Hei! Tietkööt huutia,
kun maistaa koko rykmentin he ruutia,
näin saavat!

HANNU.

Flöjberg --

FLÖJBERG.

Hannu?

HANNU.

Aamuhun
jos eläisimme, vääpeliksi sun
ma tekisin.

FLÖJBERG.

Suurkiitos.
Pakahdun,

jos en saa laulaa!

HANNU.

Antaas tulla hiukan!
En kuulu laulajiin -- mut aivan tiukan
jos ottaa, perässäsi jonkun matkaa
voin laahata -- saat sitten yksin jatkaa.

FLÖJBERG laulaa, Hannu hyräilee mukana:

»Meill' Pohjola luminen on kotimaa -- sen rannoilla lietemme nyt leimuaa -- siell' kalvalla vahveni käs'
jänteväks -- ja jalosti povemme sykkäeli. -- Ja usein Nevanvettä ratsut kaalella sai -- ne ui yli Veikselin kuin
pitoihin vai! -- Ne aseemme Reinin rannalle toi -- ja Tonavasta keisarin maljoja joi. -- Sälöt poron ja tuhkan
yl' josp' samoaa -- valon kipinät välkkyvi kavieroistaan. -- Kuin koi miekan säihkyvi sivallus -- ja Pohjolasta
koittanut on vapaus.»

FLÖJBERG (laulun loputtua).
Ah, joka saiskin kuolla kotonaan!

(Äänettömyys.)

HANNU.

Miks sieltä lähditkään sa maailmaan?
Sull' oli koti... tyttö --

FLÖJBERG.

Eeva?

HANNU.

Niin.
Jos muistini ei petä, Flöjbergiin
hän oli pikiintynyt.

FLÖJBERG.

Hannu, nyt
mun täytyy tunnustaa: ma lähtenyt
oon karkuretkelleni hänen vuokseen.

HANNU.

Oo!

FLÖJBERG.

Niin.

HANNU (matkien Flöjbergiä).

Mut kotihis ja hänen luokseen
sa taasen kaipaat. Jättikö hän, vai?

FLÖJBERG.

Hän! Jätti -- jätti, liian lievä sana!
 Sun lähtös jälkeen halpaa halvempana
 mua piti, aivan suunniltaan mun sai --

(Hannu karkaa helytymystään peittäääkseen pystyyn ja panee pyssyn poskelle.)

HANNU.

Sst! Katsos, tuolla akasian alla,
 siell' eikö metsäkissan silmät kiillä?

(Hampaittensa välitse.)

On myöhäistä sun luotiani piillä!

(Ampuu, hyppää varustuksen yli ja noutaa metsästä ampumansa pedon.) Noh, Fløjberg, nyt sa olet maailmalla
 --
 nyt itkee hän sun lähtöäsi varmaan.

FLÖJBERG.

Ei, Hannu, löytänyt on uuden armaan
 jo ammoin.

HANNU (hullunkurisesti).

Fløjberg-parka.

FLÖJBERG.

Vaan
 min vuoksi sinä lähdit? Epäilen
 sen että teit --

HANNU (tuimasti).

Vuoks Eevan? En!
 (Hetken vaihi oltuaan.)
 Tai ehkä sentään, Fløjberg ... puolittain.

FLÖJBERG.

Siis sinäkin... Ja täällä tavataan!
 No, arvaat, että tarinoita kulki
 sun hävittyäs, salaa sekä julki.
 Syyn yhden yksi, toinen toisen ties.
 Niin, olit meistä merkillinen mies!
 Ja ett' on esikuvvas tehonnut,
 sen näet.

(Hetken perästä.)

Kuule, etkö katunut
 sa koskaan lähtöäsi?

HANNU.

Kysymys!

Ei kaduta mik' ompi täytymys.
Seis sentään! Kerran hetken lyhyen --
jos avomieliseksi rupeisin --
oon tuntenut -- no, voithan kuulla sen --
kuin vietäväisen paljon kuitenkin
mies jättää, kodit konnut jättäissään.

Se oli näin: ens matkaa etelään
me tehtiin silloin -- siit' on viisi vuotta
kun ekvaattorin luona aivan suotta
me kiinni takerruttiin, kokonaan
kun tuuli lakkas. Purjeet lerpallaan
me saimme jättää Herran huomaan laivan.
Ja lisäksi kaiken kiusan, harmin, vaivan
niin oli helle polttavaisen kuuma,
ett' oli yksin alin lastiruuma
kuin tulipätsi. Kului viikko. Näin
kuin houruinhuoneeks koko laiva muuttui:
ken kiros, räyhäs, tappeli ja suuttui,
ken murjotteli muuten allapäin.
Ol' ihan kuin ois piru mennyt meihin,
ain upseereista asti matruuseihin.
Ma itse kyllästynyt vähimmin
en ollut kaikkehen ja kaikkihin.
Jok'ainut sai mun vimman valtahan
ja itse vanha kieli engelskan
niin pahalta ei soinut ikinään --
se ihmeen kautta aivan toiseks muuttui,
kun tuulen kohina ja meren puuttui --
the deuce! damn! räyhättiinkin yhtenäin.
Ja kaiken surkeuden päälliseksi
ja päätteeks kokki-vietävä se keksi,
ett' oli pideltävä säästäen
jo ruokavarojamme, uhaten
jok'ikiselle nälkäkuolemata.
Noh, kuivan laivakorpun kannikkata
me sentään vielä saimme halun mukaan,
mut vanhurskaaksi siit' ei tullut kukaan.
Niin kului toinen viikko -- viimeinkin
me saimme vähän tuulta purjeihin.
Me lasketimme Parahibaa päin,
kun horisontin takaa suuri priki
meit' alkoi lähetä. Kun päästiin liki,
niin arvaas, jumaliste, mitä näin:
»Elviira» -- Saukon Matin -- Kymilästä!
Sen tiedät, että ilostuin ma tästä!
Kuin kapteenimme taipumahan sain,
en enää muista -- summapa se vain,
ma että kera kahden matruusin
koht' olin veneessä ja lasketin
»Elviiraa» päin. Nääs, kokin ruokalaari

meill' oli määrä täyttää. Saukon vaari
 hän teki kauniin luovin tuulehen.
 Yks kaks »Elviiralla» me oltiin. Sen
 ma elävästi muistan, Saukko kuin
 mun nähtyänsä laukas levein suin:
 »No, eipäs kummempata, Poutun poika!» Niin
 me vielä pari sanaa vaihdettiin
 ja käytiin asiaan. No, tietenkin
 heill' oli jotain jakaa meillekin.
 »Ruisleipää Suomesta -- kai tuntenet?»
 Nuo Saukon Matin harvat sanaset
 ja reikälevät, jotka poika toi --
 ties mikä mahti niissä silloin voi
 mun aivan järjiltäni viedä -- mut
 sen kerran ainoan ma katunut
 oon lähtöäin. Jos olen milloinkaan
 ma tiennyt olevaksi isänmaan,
 niin silloin.

FLÖJBERG.

Ihmettä!

HANNU.

Kaks asiaa
 on siitä asti mulle isänmaa:
 se leipä, jota söin ma kodissain,
 se kieli, jota puhuin.

FLÖJBERG (hämmästyksissään).

Sitä vain!
 (Naurahtaen.)
 Mut, Hannu, isänmaas on silloin -- suussa.

HANNU.

Niin, miksei, Flöjberg! Sano, missä muussa
 se oisi.

FLÖJBERG.

Luonnossa. Sen unohdat.

HANNU.

Muut maat on meistä usein kauniimmat.

FLÖJBERG.

Ja kansa, ihmiset --

HANNU.

Ne kaikkialla
on yhtäläiset taivaankannen alla.
Vain leipä, kieli --

FLÖJBERG.

Kuinka kerrassaan
sa tänään saatkin sanas sattumaan
kuin paras pappi. Kesken surman yötä
meill' ois siis puolet isänmaata myötä,
on kieli --

HANNU.

Niin.

(Äänettömyys.)

HANNU.

Mut missä punanahat
nyt viipyvätkään? Aavistukset pahat
mull' on, ett' ovat toisen suunnan aivan
he valinneet. Ja meille turhan vaivan
siis tehneet.

FLÖJBERG.

Luuletko? Niin, toivokaamme
ett' armonaikaan pidennystä saamme
me tällä tavoin. Ehkä täysikuu
on heitä peloittanut. Jumalansa
se ehkä silloin sotaa paheksuu.

HANNU.

Ties heitä.

(Äänettömyys.)

FLÖJBERG.

Kuules, tämä kumma kansa
se hurskasta on kaiken kaikkiaan!

HANNU.

Me sitä vastoin -- hm -- vain toisinaan --
kun hyväin suntioiden haaveihin
me pudotamme pienen kolehdin.

FLÖJBERG (hetken vaitiolon jälkeen).
Sa Jumalaan kai uskot, Hannu?

(Hannu on vaiti.)

FLÖJBERG.

Häälynnyt
siin' asiassa oon ma Tuomaan lailla,
ma uskoin, epäilin ja uskoin -- nyt
ma uskon - äsken oli vähän vailla.
Ei tuomiolla syykseni se tulle:
kuin _mieliala_ Jumala on mulle.

HANNU.

Mut nyt ... seis!

FLÖJBERG.

Mitä?

HANNU.

Aseen kilinää!

Flöjberg.
Sa kuuletko --?

HANNU.

Se vihollinen on.
Pois paikoilles!

FLÖJBERG.

En minä mitään nää.

HANNU.

Nyt paikoilles ja tähtää, onneton!

FLÖJBERG.

Jo nään. Voi, Hannu, tänä yönä siis
me kuolemme --

HANNU.

Sst! tähtää! -- muusta viis!

FLÖJBERG (tunteellisena).
Niin hyvästi nyt, Hannu!

HANNU (lempeästi).

Flöjberg!

FLÖJBERG.

Voi!

(Molemmat odottavat tähtäysasennossa.
Äkkiä Hannu alkaa nauraa.)

FLÖJBERG.

Sa naurat?

HANNU.

Naura sinäkin! Ho-hoi!

FLÖJBERG (riemastuen).
Ho-hoi, ho-hoi! Ma mitä kummaa näen!

Hannu.
Niin, poikaseni, värit oman väen.

(Hyppäävät vallille, tempaavat lipun ja liehuttavat sitä.)

HANNU ja FLÖJBERG.
Viva la Himalata, _viva_!

TASAVALLAN SOTAMIEHET.

Viva la Himalata, _viva_!

SATAKIELTEN SERENAADI

Jo nukkui koko leiri, unestaan
kun Hannu herätettiin. Noutamaan
hänt' oli tultu teltaan kenraalin.
Sai vaatteet yllensä hän kiiruimmin,
siit' ihmeissään, mi kumma aatos saikaan
Don Pedron aivokoppaan _tähän_ aikaan.
(Hän öisin aina vuoksi donnien
muut seikat siirsi aamuun mieluiten.)

Don Pedro de la Pomba, tuima mies
niin sodassa kuin lemmen asioissa,
hän viittas istumaan. Jo Hannu ties,
kun näki Pedron hahmon, että poissa
ol' leikki: miettivänä kuljeskeli
hän ees ja taa ja vuoroin siunaeli
ja vuoroin kiroili.

»Kas, kynnen alla
kuin syhy Himalatan leijonalla»,
niin mietti Hannu, jääden seisomaan
ja vartoin hyvään tapaan sotilaan.

»Te, kapteeni, mik' onkaan enemmän
kuin isänmaa ... tai liitto ystävän ...

tai rakkaus?»

»Se, herra kenraal', on
kai sana kunnian.»

»Niin, ystäväni.
Siis asiaan. Tää käärö kädessäni
on ... nuoren Tasavallan vapaus.
Don Borrón omiin käsiin teidän on
se vietävä. Ja tietty, vaaraton
ei tehtävä. Vain yksi lupaus:
te teette minkä voitte, enempää
en pyydä. Kapteeni, nyt rientäkää!»

Viel' oli hetki aikaa aamuhun
ja vahdinvaihtoon, ratsuinensa kun
täysravia jo Hannu laski yöhön,
Karl Flöjberg mukaanansa, hauskaan työhön
ain' yhtä valmihina. Loittonivat
ja vihdoin kaukaisuuteen katosivat.

Ol' laskenehet sulkain loistehen
jo lepoon linnut palmuin pimennesissa,
ja metsän varjoisissa viidakoissa
siell' lymyilivät pedot väijyen.
Mut leipäpuissa boat riippuen
ne unenhorroksissa soutilivat --
ja kaikki ilman ääret vaikenivat.
Vain joskus niinkuin kuuman kostean
yö painoi yli seutuun suudelman.

Soi metsän hämărăhän hiljaiseen
näin kavioiden kapse ainoastaan.
Yö kajahteli silloin tällöin vastaan
ja painui unehensa uudelleen.

He ratsastivat päivän umpehen,
vain joskus hevosiaan juottaen,
jos lähteensilmän keksivät he missä.
Niin eläimet kuin miehet näännyksissä
he hyljättyhyn paimenmajahan
jäi levätäkseen hetken, painuvan
kun päivä näkyi aarnioiden taa.

Y-ii, y-ii -- niin alkoi äkistään
kuin huilu soida -- tsha-tsha-tsha-tsha-tshaa!
Se oli satakieli.

I-yy, i-aa --
niin vastas kohta toinen ääreltään.
Ja toisillensa tulvan säveleitä
ne iltaan heittelivät ilman teitä.

Niin oli kuin ois jouhta pingoitettu
 puun latvast' toiseen ja laulatettu.
 Ne vuoroon soitti, kuuntelivat vuoroon --
 jo kolmas, neljäs, viides yhtyi kuoroon.
 Kuin oisi soinut joka ruoko, puu!
 Ja tähdet syttyi yöhön, nousi kuu --
 kuin maisiin sävelihin yhtyneet
 ois ikuisien kuoroin säveleet.

Ja miesten mieli kävi oudoks niin.
 He muistelivat jotain, unhoksiin
 jok' oli hautautunut vuotten taa -- -- --

Y-ii, y-ii, tsha-tsha-tsha-tsha-tshaa!

Nyt katkes laulu. Hiljaisuus taas palas,
 niin äkkiä kuin isku salaman
 ois pudottanut linnut puista alas.
 Mik' oli niiden? Jotain liikkuvan
 he tunsu ympärillään. Vavisten
 ja kavioillaan maata kuopien
 miks päristeli ratsu? Mistä pelko?
 Mik' oli tullut? Tuost' ei vielä selko,
 kun kuului viidakosta laukaus
 ja yössä kaikui hurja karjahdus.

»Ken ampui?»

»Tiikeri on lähimailla!
 Tuoll' on se.»

»Ei vaan tuolla!»

»Liekin lailla
 se liikkuu. Pidä varas. Maahan painu.
 Meist' on ja hevosista sillä vainu.»

Hui! Taasen viidakossa joku laukas.
 Ja samassapa metsä sylin aukas
 ja aarnioiden herran, tiikerin,
 he näki syöksähtävän esihin.
 Sen kultaisessa turkiss' oli verta.
 Se vaipui maahan, karjas vielä kerta,
 ja huuto viilsi yöhön pehmeään.

Se heitti henkensä. Ken ampui sen?
 Miss' oli metsämies? Ei missäkään
 hänt' ollut näkyvissä. Ihmehen
 kun eessä miehet seisoi parhailaan,
 taas kuului risahdus.

»Kautt' taivaan, maan --

ma luulen, itse lempo liikkeess' on!»

Mut samassapa yöstä viidakon
tul' esiin ... jokin ... juosten majaa kohti.
Taas tiikerikö?... Ei -- vaan ... tyttö! Jäsenet
puol'alastomat kuutamossa hohti
kuin musta hiili. Pyssy välähteli.
Siis ampuja! Kuin kissan liikkehet
ja silmät. Paikallensa seisahtui,
kun näki miehet. Nauroi, siritteli...

Tul' ensimmäisnä Flöjberg tajuihin:
»Hänt' tiikeriksi luulin -- huomaankin,
hän satakiel' on.»

Hannu sekaantui
ja puisti päätään. Mutta eroomaan
ei saanut tytöstä hän katsettaan.

Ja Flöjberg lauloi: »Sata-Satakieli,
jos mull' ois valta, niinkuin mull' on mieli.»

Mut Satakieli, hänpä hiipien
jo oli tullut miesten etehen.
Hän katsoi heihin silmin kiiluvien,
mut kääntyi luota tumman Flöjbergin
ja liukui luokse Hannun, vaalean,
ja Hannun pellavaiseen tukkahan
hän hautas kätensä, siit' tempaeli
ja nauroi, siritti ja silitteli.

Mut Hannu käsivarsin väkevin
hän tempas Satakielen sylihin.

Ja metsästä -- iyy-iyy-iaa --
soi helkkyen: tsha-tsha-tsha-tsha-tsha-tshaa!

Ja ystävykset seisoivat vastakkain
ja viha leimus heidän silmissään.

Sai Hannu viimein: »Flöjberg, lähdetään!»

»Ooh, veikkoseni, Herran haltuun vain,
jos kiire!»

»Flöjberg!»

»Mene hiitehen!
Sun tähtes toista kertaa naisest' en
ma luovu.»

»Flöjberg!»

»Sun ja Eevan vuoksi
jo monet vuodet multa hukkaan juoksi.
On Satakieli mun.»

»No hyvä, lähden
siis yksin. Naisen tähden, naisen tähden!»

Ja Hannu lähti yöhön yksinään
ja kuume kiehui hänen veressään.
Mit' oli nainen? Ystävä? --

Hiis vie,
ain' oli varmin yksinäisen tie!

Mut takanaan - iyy-iyy-iaa --
hän kuuli: tsha-tsha-tsha-tsha-tsha-tsha!

GRANIITTIKALLIOT

Ol' aamu pohjolan ja kesäkuu
ja lokit valkeat -- i-uu, i-uu! --
ne kirkueli ympärillä laivan.
Viel' oli hiljaa, aamubarhaist' aivan.
Ees-taakse, laivankantta mittaellen,
vain joku mister kulki haukotellen:
ehk' oisi nähtävänä jotakin,
kun uutta rantaa liki tultihin.

Mut yläkannellapa mietteissään
mies seisoi liikkumatta. Silmillään
hän edestänsä maata, rantaa haki.
Mut sinen-kuultavainen taivaanlaki
se yhtyi meren aavaan vihreään.
Ei näkyvissä maata missäkään.
Se _oli_ jossain sentään, siellä, siellä,
ja vuotti -- ah, sen että todeks tiesi
Kuin lähestyi hän sitä juhلاميellä!

Hans Vilhelm Pouttu oli matkamies.

Ja äkkiäpä säteet auringon
tuolt' etähältä kimpos takaisin:
ne taittui seinämästä kallion --
ja Hannu tunsu Suomen graniitin.

Se uskollisna uhmas tuulta, merta,
ei taipunut se aikain vaiheisiin:
sen löysi samana kuin jätti kerta.

Niin tuli Hannu Suomenkaupunkiin.

Siell' oli ollut kerran ennen vaan,

kun poikana hän jätti kotimaan.
 Niin suuri sekä outo silloin -- nyt
 niin pieni sekä tuttu. Vierinyt
 siit' oli vuosia... Mut kuitenkin
 kaikk' kadut, torit, talot, kivetkin
 hänt' tuntui tervehtivän tutun tavoin.
 Ja taivaan kansi oli kuulas, avoin
 kuin silloin entisaikaan... Lehmuksat
 ja köyhät kukkalavat pohjoiset
 ja monet pikku seikat -- tiesi miks
 ne kohta kävivät niin omaisiks.
 Ja ympärillä kuului tuttu kieli.
 Niin hyväntahtoiseksi sydän sulii.
 Jok'ikiselle, joka vastaan tuli,
 ois hattuansa nostaa tehnyt mieli.
 Ja milloin viipyin, milloin kiirehtäin
 vei askel karkelossa eteenpäin.

Mut iltasella oli toista, kun
 hän joutui hyvään kotimaiseen seuraan:
 sai pyynnön pieneen iltakutsuhun
 hän, sattumalta, »Suomen Jalopeuraan».
 Siell' oli pari lapsuusystävää
 ja tutun tuttuja. Ja seura tää
 kun oli koolla, siinä huomattiin
 yks professori, yksi taiteilija,
 yks runo-, yksi proosakirjailija
 ja muita nimiä, jos kääntyi mihin.
 (Ol' aina haluttuja höystämään
 he pöydän nautintoja nerollansa.
 Myös alust' aikain otsan-hiessään
 he kyllä tekivätkin parastansa.)
 Kun pohdittihin päivän polttavaa,
 jo leimus monta neron salamaa.
 Ja lasihin kun hiukan katsottiin,
 nous runoilijan henki kuohuksiin
 ja seuran ihaillessa kalskuvia
 hän liikutteli hengen miljoonia.
 (No, ehkä hiukan halvan kurssin mukaan,
 mut merkille ei sitä pannut kukaan.)
 Sai sitten professori puheenvuoron
 ja raikuessa taatun naurukuoron
 hän alkoi kertoella juttujaan,
 joist' oli kuuluisa hän kautta maan.
 (Eik' ihmekään, kun professorin jutut
 ol' aina Himalataa myöten tutut!)
 Sai viimein taideproosa sanansijan
 ja kiukuksi ja harmiksi runoilijan
 niin kertoi herkullisen juttusen,
 ett' oli tuomio vain yksi: hyvä! hyvä!
 Mut ihmisylenkatse, _Weltschmerz_ syvä
 se valtas runoilijan.

Maljojen
 näin eessä nerokkuutta tuhlaeltiin.
 Poiss'olevista hiukan juoruttiin
 ja läsnäolevia imarreltiin.
 Niin päästiin vihdoinkin oikein tunnelmiin.
 Ja seuran nuorin, vasta tohtoroinut,
 ei intomieltään pidättää hän voinut,
 vaan puheita hän piti viisi, kuus
 ja isänmaasta pauhasi ja huus
 ja siitä kuinka _kontinentti_ vähän
 on heitä tunnustanut päivään tähän
 ja kuinka kadehtia sitä seuraa,
 jok' kunnioitti »Suomen Jalopeuraa»,
 vois Ranska, Saksa...

Mutta syrjähän
 vei Hannu vanhan lapsuusystävän
 ja alkoi tiedustella viime säitä
 ja muuta joutavata. Niitä näitä
 kun siinä kahdenkesken kuiskaeltiin,
 niin lapsuusmuistojakin kosketeltiin.
 Niin, vanha koulu oli paikoillaan
 ja Aurora hän hoiti poikiaan
 kuin ennen. -- Luokka? Maailmalle nyt,
 se tietty, oli ammoiden lähtenyt.
 Suo primukselle leivän juridiikka
 ja ultimuksella on estetiikka.
 Kaks, kolme oli päässyt kopistiksi
 ja pari oli pyrkimässä siksi.
 Ja luokan lohduttomien visapää
 hän viisauttaan lehtiin levittää.
 Kaks miestä pieksi puolueissa kieltä
 ja muutti kerran marraskuussa mieltä --
 se oli ihmeellinen marraskuu.
 Myös eespäin pyrkimässä luokka muu
 se oli. -- Flöjbergistä kertoivat

- ain oli hänest' uudet tarinat -- hän että hänkin himojansa piinaa ja käännättää nyt kristinuskoon Kiinaa. Niin oisko luonnostansa luopunut se tuulihattu!

Eeva?

Eeva? -- hullannut
 hän oli monta miestä onnetonta,
 mut kuinka olikaan, niin joutuikin
 hän rouvaks äveriään leipurin --
 ja rinkeli se vasta mahti on,
 kun vaan se paisuttaapi kukkaron.
 Jo pikkuleipureita oli monta
 ja lisää tuli. Perhe luettiin
 nyt koko kaupunkinsa hienoimpiin.

Ja saarnatessa nuoren tohtorin
näin vanhat muistot läpi käytyhin.
Ja mennyt vuosikymmen ohi kulki.

Niin, maljasessa muistoin parhaimpain
siis oli jäljellä nyt sakka vain,
se tunnettiin -- ei lausuttu vaan julki.

Mut suotta, sydän, rinnassa sa hakkaat,
sa pieni nikkari, on turhat työs!
Kaikk' ovat poltettavat laivat rakkaat.
Ken leikkiin menee, kestäköön sen myös.

Mut seura jatkoi yhdessä oloaan
ja suuret aatteet pääsi kunniaan.
Ja mielialat sinne tänne sousti.
Mut kurssi ihmisyyden, ihanteen,
se ensiks varoen ja verkalleen
ja vihdoin huimaavasti nousi, nousi,

Ja tämän ensi päivän jälkehen
niin usein tuli Hannun mielehen:
ei helppo piirtää kehää ympyräksi
ja päästä jälleen lähtöpisteeseen.
Jos käsi keksitähän häälyväksi
ja huomatahan syrjään liukuneen --
niin paljon vaikeampi sydämen,
kun rataa kestää vuosikymmenen.

Niin, mennyt nuoruus, huolettomat päivät
ja kaikki, jotka kerran jälkeen jäivät,
ei tavannut hän niitä milloinkaan.

Hän tapas graniittiset vuoret vaan.

JUHANNUSYÖ

Yö oli valkea ja Juhannus
ja pihlajoiden tuoksu kaupungilla.
Ja taivahalla illan kajastus
se aamun koittoon sulii. Hopeisilla
se säteillänsä leikki ikkunoissa
ja taloin seinillä ja puistikoissa.

Mut Hannu seisoi koulukaupungissaan
ja koulumäen alla, muistelmissaan.
Vuosikymmen unhoittui ja jällehen
hän siinä seisten oli poikanen.

Mut katoovata aikaa mitaten
löi tornin kello täyden tuntisen.

Niin oli menneet vuodet unen lailla
ja kohta oli koko nuoruus mailla.
Niin omituiseksi Hannun mieli sulii.

Mit' oli aikonut hän lähteissään?

Hän oppinutko oli läksyään?

Niin koko nuoruus tuomiolle tuli.

Mit' tiesikään hän elämästä nyt?
Niin monet suuret unet, toivehet
vain oli välkettä ja valekultaa.
Ja poikki oli vanhat sitehet
ja isä sekä äiti oli multaa.

Mit' oli aika hälle jättänyt?
Maan, pilvet, taivaan tuulet, valon tuolla!

Niin helppo elää, keveätä kuolla.

Ei ollut ilta, yö, ei aamukaan
niin oli ihmeen valkeata vaan.

NUORI ANSSI

1918.

Kaatuneiden muistolle.

I

Kulki kylätietä nuori Anssi
välkkyvänä tammisunnuntaina,
kulki kuohuissaan ja tunnustellen
puukkoansa sarkatakin alta.
Pakkastyyni oli pyhäaamu,
siinti hanki silmäkantamihin,
suoraan ilmaan nousi taloin sauhut.
Tutut katonharjat, kaivonvintit
kohottivat lakeasta päätään.
Korkealla, ylempänä muita,
nousi kirkontornin kultaristi
kelmeässä talviauringossa.
Kirkoss' oli kaikki körttikansa,
vaari, isä, äiti, lapset -- Anssi,
yksin surutonna, varhaisesta
aamust' asti oli kuljeskellut
toisen kyläkunnan poikain kanssa
salakähmäisissä askareissa.

Palas kotiansa kohti Anssi,

palas kuohuissaan ja hautoellen
mielessänsä kosta ja surmaa,
silmissänsä kaikki kauhunkuvat,
kaikki kyläläisten kertomukset
konnuuksista, tihutöistä ryssäin.
Etelästä oli varmat viestit
hirmutöistä verta salpaavista,
viestit, että uhkas uudellensa
ryssän rutto tätä Suomen maata.

Syrjäkylässä' oli harjoitettu
jalon sotataidon salaisuuksiin
kymmenkunta poikaa -- nuorin heistä
oli Anssi, joka vanhempainsa,
kautta seudun tuttuin heränneiden,
tietämättä oli mennyt mukaan.
Aseistus ei ollut suuren suuri:
pari haulikkoa, luotipyssy,
suusta syötettävä ikäloppu --
aidanseipäät, helapäiset puukot
sentään täydensivät aseistuksen.
Oppimestariksi oli saatu
itse vallesmannin muonarenki,
joka viisitoista vuotta sitten
oli rakuunoissa opetellut
sodankäynnin taidon, joka tiesi
niinkuin viisi sormeansa, kuinka
parahiten ryssä kuritetaan.
Kyllin oli kauhuja jo kuultu,
tullut oli toimen, toden aika,
puheet pois ja kiväärihin kiinni!
Tullut oli toimen aika, sillä
ryssäin puolelle jo pettureita
oli mennyt punaisista parvi,
idän taudin tartuttama joukko.
Jumal'auta, vielä nähtäisiinkin,
missä miehet on ja konnat missä!

Riensi kylätietä nuori Anssi
välkkyvänä tammisunnuntaina,
riensi kuumana ja kuohuissansa,
riensi helapäistään tunnustellen.
Puolenpäivän aikaan oli määrä
poikain lähteä jo liikkeelle
parin peninkulman päähän, missä,
asemalla, sopimuksen mukaan,
pitäjistä oli miehet koolla
ryssää vastaan lähtövalmiit aivan.
Siellä ehkä aseet saataisiin
joka mies, ja armahtakoon silloin
ryöstäjäin ja murhamiesten laumaa!

Varma oli Anssin lähtöpäätös.
 Yhtä varma suostumus ei isän,
 äidin. »Älä tapa, sanoo Herra»,
 niin jo kuuli äidin vastauksen
 korvissansa poika -- isän kielto
 yhtä ehdoton ei ehkä ollut.
 Tiesi sentään heidät, hurskaat! Niinpä
 ilman heidän suostumustaan oli
 lähdeittävä miehen, minne häntä
 isänmaa ja omatunto kutsui.
 Tavaraa ei tarvis mukaan, yksin
 miestä oli tarvis. Joutuin matkaan!

Tömisteli lunta jaloistansa
 kodin portaill' Anssi. Vastään juoksi
 koira iloisesti haukhdellen.
 Ei nyt aikaa sua varten, Vahti!
 Pian voivat kirkkomiehet tulla --
 eivätkö jo soikin kellot? Hoi, sa
 muori kulta, viikon eväät konttiin!
 Poies haihatus, ei aikaa tässä
 pitkiin selityksiin. Reppuun rieskaa!
 Tulipahan matka miehen eteen!
 Kiireessänsä akkunasta Anssi
 näki, kuinka verkkaan kirkkotietä
 liukui sanankuulijoiden jono,
 niinkuin tumma nauha lumen halki
 välkkyvässä talviauringossa.

Heitti repun selkään Anssi, nousi
 suksille ja painoi oikopäätä
 kotivainioiden halki, laski
 törmält' alas jokiuomaan, missä
 syvät, kauniit suksiladut juoksi
 seuraellen rannan kaarteluita,
 puolehensa susta houkutellen,
 kauemmaksi, etäisyyttä kohti.
 Kuuli takanansa tiu'un soiton,
 aisakellon harvat läppäykset
 kirkkokansan kotiin ajaessa.
 Kauas eelle riensi Anssin aatos,
 mainetöihin riensi, taisteluihin
 vuosisataisvihollista vastaan.
 Poltti viima pojan poskipäitä,
 kiukku poltti palavammin, viha
 perivihollista vastaan. Tuskin
 malttoi poiketa hän vallesmanniin,
 missä päätöksensä mukaan poikain
 tuli toisiansa odotella.

Pian oli koolla poikaparvi,
 joukko, jonka hartioita vuodet

eivät painollansa rasittaneet.
 Suomi vapaaks, ryssät Ryssänmaalle!
 Suhahtivat poikain sukset, heidän
 painaessaan hyvään alkuvauhtiin.
 Eellä hiihti vallesmannin renki,
 selässsä ainut luotipyssy,
 retkikunnan ylpeys ja aarre.
 Kaksitellen taikka kolmitellen
 painoi pojat hänen perässsä
 mainetöihin palavaisin mielin.
 Keltä morsian jäi naapurihin,
 keltä salaisesti rakastettu,
 mutta naisia nyt muistamahan
 aikaa ollut ei. Nyt toinen alkoi,
 toinen, toden leikki Suomenmaassa!
 Kerrottiinhan, että kenraalilta
 oli tullut sana, että miestä
 oli joutuisasti tarvis, sillä
 röyhkeäksi alkoi käydä ryssä.
 Taisi tässä tulla suuri sota!
 Niinpä tulkohonkin, Ryssänmaalle
 ajettakoon viimeinenkin ryssä.
 Sujui sukkelasti poikain matka
 huudoin, leikkipuhein, kompasanoin.
 Oli ensi retkellensä moni
 kotinurkkiansa kauemmaksi,
 ensi matkallansa maailmalla.
 Oli eessä outo matka, outo
 oli myöskin mieli, juhlallinen,
 niinkuin pitkän koululuvan eellä.

Likenivät määräpaikkaa pojat
 sammuvana tammisunnuntaina.
 Yhtyi miestä heidän joukkohonsa
 joka suunnalta kuin yhtyy puro
 kevättulvan aikaan toiseen puroon
 kuohuvaista voimaa paisuvana
 valmistamaan suurta suvi-aikaa.
 Asemalla oli miestä koolla
 niinkuin metsää, pieksuniekkaa miestä.
 Kellä kivääri ja kirves kellä,
 kaikill' yhtehinen intomieli.
 Yltyi siinä poikienkin into,
 yltyi niinkuin tuli tappuroissa:
 tulkoon vaikka lempo ryssän kanssa,
 sata yhtä vastaan, täältä saavat
 lähtöpassit parempaan he paikkaan!
 Saapi kerran korkoinensa ryssä,
 mit' on hälle velkaa suomalainen.
 Koron korolle on kasvanutkin
 pitkät vuosisadat umpeen täällä
 ryssäin mahtailut ja mekastukset.

Jo nyt tuli loppu, äkkiloppu!
Suomi vapaaks, ryssät Ryssänmaalle!

Huomenessa odotettiin junaa,
joka toisi aseet, joka veisi
mukanansa miehet rintamalle.

Painui olkilyhtehelle Anssi
kylki kylkeen toisten poikain kanssa,
painui ladon kuuraisehen nurkkaan.
Meni miettiväksi Anssin mieli,
muisti kotia ja vanhempia.
Mitä sanoisikaan isä, äiti,
mitä vaari, jonka silmäterä
oli Anssi aina ollut, näin kun
lähti omin luvuin sotaan poika.
Jäi vain pieni veli heille, vielä
lapsenkengissänsä kulkevainen.

Ladon harvan seinän läpi loisti
suuri, kylmä, yksinäinen tähti
talvi-illan yöksi tummetessa.

II

Oli jalkeilla jo poikaparvi
aamun vihreänä sarastaissa.
Yöllä oli raiteen kahden puolen
syntynyt kuin täysi sotaleiri.
Miesten kesken naisekin nähtiin
hääräilevän naisten askareissa.
Välkkyi nuotiolla pyssynpiiput,
paukkui näreet kattiloiden alla,
joissa aamukeitto kypsytettiin,
räiskyi leiritulten tervaspölkyt.

Hiukan syrjemmällä muista nähtiin
pieni parvi miehiä, ja heidän
kulmaltansa kuului virrenveisuu,
körttiläisten tuttu aamuvirsi.
Painui hartahasti tasatukat
maata kohti hetken rukoukseen.

Hätkähteli Anssin sydämessä
tutun virrennuotin kuullessansa:
heränneitä täällä, körttikansaa!
Nyt se totta maarin sota nousee,
jommoista ei nähty näillä mailla.
Kaukana on silloin leikki, koska
tarttuu kivääriinsä körttiläinen.
Jospa näkisivät isä, vaari,
häntä lempeämmin tuomitseis he!

Yöllä oli tullut upseereita,
ryhmäin, joukkueiden johtajia,
korkeamman koulun käynehiä.
Niiltä ohjeet saatiin, aseitakin,
sikäli kuin riitti. Anssin haltuun
joutui vanha venäläinen pyssy,
ensi otteluissa anastettu,
piikkinensä miehen mittahinen.

Komennettiin pojat riviin, saivat
vallesmannin rengin sijaan toisen
päällikön ja toisen esivallan
Karskit komennukset kuullessansa
sotaisemmaks yhä Anssin into
kasvoi siinä rintamassa seisten.
Oisi taistelu jo tänään, kyllä
tulis punaisista puhdas jälki,
ryssistä ja muista ryöväreistä!

Saapui kansaa kaukokulmiltakin,
tuli ajaen ja hiihtämällä.
Niinkuin aalto nousee myrskysäässä
valtavana vettä vyörytellen
yhtä rintaa -- niinpä noussut oli
yhtä aikaa miesten mielet maassa.
Torpan mies ja talollinen oli
noussut renkipojan kanssa rinnan,
moni vanha mennyt nuorten mukaan,
sillä vaara väijyi kallehinta,
kotikontua ja isänmaata.

Nousi talvipäivän kylmä kiekko
veripunaisena taivahalle,
nousi ankarana, säteetönnä
niinkuin sodan merkki metsän ylle.
Vihelteli radan käänteessä
juna, porhalteli asemalle.

Aseet tuli! Välkkyväiset aseet,
tuli piikit, pyssyt, kuularuiskut!
Eipä ollut enää hädän päivää!
Sotaan miehet, sotaan ryssää vastaan!
Seis, ei kaikki vielä saapunehet:
ajoi asemalle rekijono
kiireesti kuin autuutensa eestä.

Tunsi täynnä ihmetystä Anssi,
tunsi kotipuolen hevoset hän,
tunsi raudikot ja liinaharjat,
tunsi oman nimikkonsa myöskin,
tunsi kotikylän kirkkokansan,
vaan ei virsikirjat kainaloissa,

mutta haulikot ja susipyssyt.

Ketkä ensimmäisnä reestä nousi?
Isä, vaari! Syöksyi esiin Anssi,
itsensä unohtaen, rintamasta
juoksi vaaria ja isää vastaan.
Eipä kuullut moitteen sanaa heiltä,
eipä nähnyt ankarata silmää,
näki vaarin leuan liikituksen,
näki tutisevan seppelparran,
näki isän hyväksyvän hymyn,
kuuli isän äänen, kun hän huusi,
seisten kylän körttiläisten kesken,
kristikunnan jäykkäin sotilaiden:

- Miehet, pirua ja ryssää vastaan!

III

Kastui hurmehesta Pohjan hanget,
miehien ja poikain hurmehesta,
koska käytiin Suomen suuri sota,
tehtiin vapauden veritouko,
Suomen vapauden suuri kylvö.

Kauan oli viipynytkin kevät,
vuosisadan pitkän talven ajan,
orjuuden ja alennuksen ajan --
viipynyt, mut vuotettuna aina,
ikävöitynä ja vuotettuna.
Pohjan mies ja karjalainen nousi
ennen muita, sillä Pohjanmaalla
sekä Karjalassa kiivaampana
paloi miesten sydämissä veri.
Savonmaa ja Satakunta nousi
yhtä alttihina, nousi Häme,
kilpaellen vaaran kunniaista.
Puukoin pattereita otettiin,
paljain käsin ryssän kanuunoita.
Ylivoimin etelästä tullen
vihollisen voimat hyökkäsivät,
mutta Suomen miesten rivit kesti,
seisoi vankkumatta paikoillansa,
yksi kymmentä ja sataa vastaan.
Kalleimpansa antoi joka koti,
joka mies ja nainen parhaimpansa,
uhras Suomen omaan pyhään sotaan,
vapauden sotaan ryssää vastaan.

Askel askelelta ostettiin
uudellensa Suomen kallis manner
Suomen sankarien veren hintaan.

Vilppulan ja Antrean ja Raudun
nimet Suomen kunniasta kertoi,
Suomen oman sodan urhotöistä,
kertoi kirkkaammin kuin Narva, Lützen,
Porrassalmi taikka Siikajoki.
Painui rivit etelätä kohti,
kevättä ja vapautta kohti.
Suli verkallensa Suomen hanget
lähestyvän suven lämmön tieltä,
suli verkkaan vihollisen voima
rynnistäissä Suomen sotajoukon.

Laskettu ei siellä mainetöitä,
missä Suomen raskas kämmen iski
vuosisataisvihollista vastaan.
Muita raskaampana, tiedettiin,
usein iski körttiläisen koura
»nimeen Jumalan ja kotikonnun».
Heränneiden lipun alla soti
myöskin Anssi, Anssin isä, vaari,
kolmen sukupolven edustajat,
kolmen polven rakkauden ja vihan.
Hiukan joskin vanhuudesta vapisi
vaarin käsi, Anssin nuoruudesta,
sitä varmemminpa tähtäs isä,
kun hän pyssyn liipasinta painoi.
Missä rynnistykseen komennettiin,
ketjuun vihollista vastaan, siellä
kantoi Anssin nuoret jalat eellä
isän sekä vaarin. Mutta missä
tuli puolustaa, ei rynnistellä,
niinkuin muuri seistä, siellä seiso
vaari vankkumatta. Paon taito
oli jokaiselle yhtä outo.

Kasvoi vielä Suomen voima, kasvoi
niinkuin kymi kasvaa kevätssä:
saapui Saksanmaalta jääkäreitä,
sodan koulun kokenutta miestä,
jotka ensimmäisnä uskaltaneet
oli nostaa Suomen viirin siellä,
missä vapaat kansat voimiansa
tappotanterilla mittailivat.
Kansan lämpimimmän uhrimielen,
palavimman vapaudenuskon
kantaneet he oli maailmalle
Suomen nimeen, Suomen pyhään nimeen.
Kuurinmaalla olivat jo ryssät
tuta saaneet heidän iskujansa,
Suomen sorrion kostajien iskut.
Juhlamielin heidät vastaanotti
isänmaa ja nuori sotajoukko

johtajinaan, neuvonantajinaan
vapauden vuosisataistyöhön.

Saipa myöskin körttiläisten parvi
heistä johtajansa, joiden kanssa
taisteluun ja kuolemahan meno
oli niinkuin hartauden pito.
Heidän johdollansa juhlaa oli
rynnistellä, päälle käydä, käydä
vaikka piruakin sarviin kiinni,
kiukkuisata sielunvihollista.
Oli vormut heillä Wilhelmitä,
sotakojeet Saksan sepän työtä,
mutta sydän oli suomalainen,
kotoinen myös oli kouran laatu.
Körttisotilaankin käsi nousi,
vaikka muutoin kankea se oli
kunniahan, lakin reunaan, koska
jääkärupseerin hän ohi astui,
'Jumalalta sääty esivallan'.

Usein illoin leirivalkealla,
koska tehty oli päivän toimet,
vihollinen vankina tai lyöty,
kokoontuivat yhteen körttiläiset
veisamahan virsiänsä taikka
puhumaan myös uskon asioista,
Herran vihasta ja rienaajasta,
joka kavalasti ansat laskee,
pyydystääpi syntisparan, niinkuin
erämiesi teeren turvattoman.
Syrjässä istuin kuuli Anssi miesten
puheet ikuisuuden asioista.
Jotakin jo ymmärsi hän niistä.
Kuunteli ja mietti itseksensä:
ihmeellinen eikö elon juoksu,
joka kaiken syntynehen määrää
kuolon kovan tietä kulkemahan!
Eipä tiedä, koska lähtö tulee,
tänäänkö vai ehkä huomenessa.
Eipä tule pasuunalla soittain,
tulee niinkuin kelmi varas yöllä.
Löytää kuolo rauhan töissä miehen,
saati sotilaan, joll' ammattina
onkin surman kanssa seurustella.

Hiiltyi nuotio ja hiljallensa
painui miehet levolle, mut Anssi
valvoi kesken humisevan metsän,
jossa lumen alta kevätvetten
solina kuin heikko soitto kuului.
Kävi yksinäiseksi Anssin olo,

turvattomaks toisten nukkuessa,
 hiipi mieleen vaarin opetukset,
 körttiläisten puheet nuotiolla,
 heränneiden luottamus ja usko
 Jumalaan ja isään ylähällä.
 Nousi yössä pojan ajatukset
 turvaan yli kaiken ihmiselon.

Niinpä luki vuotten jälkeen Anssi,
 luki hiljaa herransiunauksen
 sekä nukkui sitten toisten viereen.

IV

Koskaan suuremmin ei lupauksin
 tullut kevät kuin se tuli, tuoden
 joka purossansa pisaraisen
 Suomen miehien ja poikain verta.
 Vihki saapuessaan Suomen kevät,
 vihki voittoon vapauden aseet.

Vihollisen vahvat voimat oli
 pirstoiks lyötyinä tai saarrettuina.
 Vielä käytiin tuimat viime taistot
 viime seutuvista Suomenmaata.
 Uskollisna aina otteluissa
 oli körttiläisten joukot, sillä
 luonto jälkehen ei jäädä suonut:
 loppuun saakka oli saatettava,
 mitä kerran alettukin oli.
 Vasta sitten kiväärinsä kuokkaan
 valmiit olivat he vaihtamahan.

Kerran koittehessa kevätaamun,
 suven armautta ennustavan,
 hälytettiin makuultansa miehet,
 sillä yllättänyt vihollinen
 oli etuvartijat ja uhkas
 epätoivoisissa taisteluissa
 ylivoimallansa murtaa rivit.
 Kuoli kaikki kevään äänet, koska
 syöksi tulta kaikki surman aseet,
 lopettivat aamulaulun linnut,
 metsän siimeksessä alkanehen,
 koska lauloi hävitys ja kuolo.
 Ihmiskamppauksen raskas hyökky
 keskeytti luonnon kevätunet.
 Rinnan vaari, poika, pojanpoika
 kamppailivat omiensa myötä,
 kolmen sukupolven edustajat,
 kolmen polven rakkauden ja vihan.
 Sinkos oksat puista päiden päällä,

ympärillä kimmahdivat kivet.
 Siellä täällä vihollisen luoti
 löysi jalompaankin maaliin, löysi
 Suomen vapauden sotilaaseen.
 Valitust' ei kuultu, huokausta
 huulilta, jotk' kuoloon kalpenivat,
 kehoitus vain: Pojat, päälle käykää!
 Annettiin käsky rynnistykseen,
 rinnoin vihollista kohti hyökkäs
 pistimin ja käsipommein miehet
 kuoleman ja vaaran leikkiin, hyökkäs
 kyntäin aseillansa syvät vaot
 vihollisen rintamahan, niinkuin
 auroillansa kovaan, karuun maahan.
 Joka soturilla oli määrä
 liki päästä, vihollisen kimppuun.
 Samoin nuoren Anssin, isän, vaarin.
 Taajeni myös vastustajan tuli,
 räiskyi, niinkuin kaikki pahat henget
 oisi irti päässeet helvetistä.
 Tempas luoti Anssin lakin päästä
 sekä tukun pellavaista tukkaa.
 Naurahteli poika, painaessaan
 raivollensa lävällisen lakin.
 Vuosi verta isän käsivarsi,
 mutta yhä iskuja se antoi.
 Temmelyksessä jäi vaari muista:
 missä asti riensivätään pojat!
 Kompasteli vaari, nousi jälleen.
 Tahtoi tehdä tenän vanhat jalat.
 Matkan päästä, kukkulalta, näki
 vanhus siellä, missä kiivaimpana
 taiston kuohu kävi, muiden eellä
 oman poikansa ja pojanpojan.

Niinkuin heinä viikattehen tieltä
 horjui vihollisen taajat rivit
 heidän pistimensä kantamilta.
 Näyn kauniin näki vanhus, sykki
 väkevämmin vanhan sydän: eipä
 huonontunut pojassansa polvi,
 eipä ollut turhaan kasvattanut
 Herran nuhteheassa omiansa.
 Nuortuneena riensi vanhus jälkeen
 pojan, pojanpojan. Sanomista
 oli myöskin hänen pyssyllänsä
 lähempänä vihollisen laumaa.
 Mitä -- joko uupui poikain voima?
 Vaiko tapas surman isku? Eipä
 heidän tapa suojaa etsiskellä
 alahalta rynnistyksen aikaan.
 Saapui luokse vanhus, taipui maahan.

Tunsi pojan, tunsi lapsenlapsen:
 siinä rinnan lepäsivät, niinkuin
 äsken rinnan oli taistelleet he.
 Sama luoti oli lävistänyt
 heidän sydämensä, sekoittaen
 heidän hurmehensa kuolemassa.
 Seisoi vainajainsa luona vaari,
 vartijana taiston loppuun asti,
 seisoi jäykkänä ja liikkumatta,
 mutta taipuin Herran tahdon alle.

Kotihin vei vainajansa vanhus,
 kätki kirkkomaahan kalleimpansa,
 kätki poikansa ja pojanpojan
 vainioiden keskeen, missä oli
 polvi polven jälkeen työtä tehnyt,
 uupunut ja kuoloon nukahtanut.
 Kätki multaan kalleimpansa vanhus,
 mut ei epätoivo sydämessä,
 kätki niinkuin kylvömiesi kätkee
 vakoon siemenensä, satoon luottain,
 oraasehen maasta itäväiseen:

Nukkui isiensä uskoon poika.
 Myöskin Anssin sydämessä oli
 salaa vaikuttanut Herran henki.
 Nuorna kuollut -- onnellisna kuollut.
 Talless' oli poika, pojanpoika,
 lepäsivät maassa vapahassa,
 peitettyinä Suomen pyhään multaan
 odottamaan nousemuksen päivää,
 koska Herra pasuunalla kutsuu
 tuomiolle kaikki kuolevaiset,
 koska kootaan Herran sotajoukko
 kotiin, ikuiseseen kunniaan.

Palas verkkaan kirkkomaalta vanhus,
 palas vakavana sydämessä,
 mut ei murtuneena mieleltänsä.
 Otti Anssin asean, jonka oli
 muistona hän tuonut kotiin myötä,
 antoi pienen Aaron käteen, alkoi
 opetella poikaa pyssynpitoon,
 sukukunnan viimeisintä vesaa,
 mielessänsä aprikoiden, että
 sanoa ei saisi, jotta koskaan
 puuttui Suomenmaasta miestä, milloin
 kutsui isänmaa ja kotikontu,
 usko isien ja omatunto
 sotaan pirua ja ryssää vastaan.

SYDÄN JA KUOLEMA

1919.

PANIN KAIPAUS

Vanhaks tullut ei Pan, oli vanhaksi maailma tullut,

vanhaks vuosiltaan, vanhoiksi myös jumalat.
Ei enää etsinyt rakkaus Zeun maan impien puoleen,

neitsyytt' ei uhannut Ledan ja Antiopen.
Kulkenut Eros ei kuten ennen Hesperon alla,

valmiina viinessään nuolensa vaaralliset.
Nukkui uupunut Bacchus vanhain nymfien keskeen,

ammoin jo maljassaan myrtyivät rypäleet.
Välkkynyt lahden poukamass' ei nereiidien rinnat

keskellä laineiden päivässä hohtelevain.
Pulppusi löytämätönnä jo Helikon kirpehin lähde,

peittyi viidakkoon, peittyi ja unhohon jäi.
Harvoin kuultiin, ett' olis soinut paimenen laulu

lemmen kaihoa täys, tuskaa ja onnea täys,
kutsuen kaukaista armasta rakkauden kevätjuhlaan,

nurmikon vehmauteen, tammien siimeksehen.
Itkivät laakerit illassa seppelen arvoista päätä,

menneitä muistellen, kaihoten sankariaan,
vuottivat ruusut turhaan neitosen liljaista kättä.

Rakkaus vanhetessaan vanhensi kauneuden.
Niin jäi yksin Pan, sydän hehkuva, kylmähän yksin,

syksyhyn maailman, syksyhyn myös jumalain.
Tuntenut ei salomaitaan Pan, ei pilviä taivaan,

merten kuohuja ei, kallion kaikuja ei,
tuntenut ei kodiksensa hän korven varjoista viitaa,

tuntenut vuoteekseen rotkojen sammalta ei,
ei oman lintunsa, ei satakielen tuntenut ääntä,

tuoksuja oudoksui tuttujen yrttienkin.
Lemmetön, lauluton yö oli, raukea, riemuton päivä,

kenkään nauranut ei, kenkään itkenyt ei.
Niin jäi yksin Pan, iki-nuoruus vanhojen keskeen,

jäi kevät rinnassaan keskelle aution maan.
Miss' oli kauneus, miss' ilon kuulto ja lämpö ja hurma?

Kylmyys vastasi vain, tyhjiys vastasi vain.
Tarttui huiluhun Pan ja sen painoi huulia vastaan,

hyrskysi rinnastaan kaipaus sammumaton,
soi yli kuolleen maan, yli veen, yli tyhjien viitain,

pohjasta rotkojen yön nous yli vuorienkin,
soi yli merten myrskyävään, soi rannasta rantaan,

ilmojen äärihin soi, korkeuden sinehen,
soi yli kuolleen kauneuden ja sen kutsui ja kutsui

uutehen Arkadiaan, uutehen taas elämään.
Ihme! jo kaukaa kuin arastellen, vastasi Ekho.

Viidassa taas jotakin liikahti. Nymfikö tuo?
Niinkuin itkua kuului vuoroin, naurua vuoroin.

Tunsi jo metsänsä Pan, tunsi jo lähtehen Pan!
Ilmassa soi suhahdus -- kuka päivän nuolia ampui?

Tunsi jo auringon, tunsi jo pilvensä Pan!
Taipui lehdet -- ken tuli juosten? Daphne ja Phoibos!

Soittonsa hurmassa Pan tunsi jo Arkadian!
Syksyhyn maailman jäi Pan, sydän hehkuva, yksin

jälkehen jäi jumalain, jälkehen kauneuden.
Vanhaks tullut ei Pan, kun vanheni maa ja Olympo.

Kaipauksestaan loi Arkadiansa hän, Pan.

KRONOKSEN VALITUS

Kaikkeus-äitini, Maa, sinun maidossas myrkkyä join jo,

Gaia, sun rinnoillas kuoleman myrkkyä join.
Tahdon mulle sa soit sekä korkean luomisen kaihon,

luomisen voimaa et, luomisen onnea et.
Valmiin, kylmän maailman kodiksein sinä annoit,

kallion kehdoksein -- jättänyt et mitäkään
mulle sa oo savestas, jost' yksin maailmat luodaan.

Voimaton on sydämein, voimaton kourani myös.
Ei minun tahdostain idä siemen, ei oras nouse,

ei kevät kukkiva saa, ei meret kuohuen käy,

ei syty rakkauteen sydän lempeni voimasta koskaan.

Keskellä luotujen on vangittu voimani mun.
Kurjan orjan synnytit, Gaia, sa kallion kylkeen,

orjuuteen imetit, äiti, sa poikasi sun.
Miks soit tahdon mulle, kun voimaa et sinä suonut,

miks unet luomisen soit, luomisen onnea et,
miks soitkaan elämän, kun et, äiti, sa korkeinta suonut?

Turhuus turhuutten on elonlahjasi sun
sille, ken tuntenut kerrankin on luomisen kaihon.

Tyhjyys on enemmän kuin näky luomasi on,
on enemmän lepo kuolon kuin elon riemujen turhuus.

Kaikkeus-äitini Maa, miks minut synnytitkään!
En kointähteä vuota, kun yö minun ylläni tummuu,

kastetta illan en, helle kun polttava käy,
yötä ma vuotan vain, jost' ei koskaan aamua nouse,

yötä, jost' ei ikinään syttyä voi elämää,
yötä, joss' yksin tyhjyys laulaa äärestä ääreen,

kärsimys koskaan ei, toivojen houkutus ei.
Sillä mun rintani, jolt' olet kieltänyt luomisen onnen,

jolle sa kitsastain vain unet antanut oot,
ei sinuhun ole leppyvä koskaan, armoton äiti,

ei sinun maailmaas, ei sinun riemuihis.
En kuin laps sua kohti ma kiittäen kurkota kättäin,

ei mua lahjoa voi kaikk' elon antimes sun,
sillä ma myrkkyä join sinun maidossas, Kaikkeus-äiti,

Gaia, sun rinnoillas kuoleman myrkkyä join.

POPPELIT

Poppelit, illassa itkekää!
Ilmojen rannat hämärtää,
tummuu kehrä auringon:
Phaethon, veljenne, kuollut on!
Poppelit, illassa itkekää!

Syleili tulisydän kerta,
syleili taivasta, maata ja merta,
mittasi auringonvaunuillaan
ikuisuutta ja aikaa maan,

keskellä aavojen ylhäisten
 kuunteli kulkua tähtien.
 Phaethon, Phaethon kuollut on,
 kuollut poika auringon,
 sammunut sydän tulisin,
 kylmiin, kylmiin aaltoihiin!

Ken nyt ajaa taivaan teitä?
 Maailma yöksi hämärtää.
 Kyyneleitä, kyyneleitä,
 poppelit, illassa itkekää!

AKILLES

Pois luotain parvet ystäväin,
 pois, kauas kupeiltani,
 kun kohotan ma kilpeäin,
 kun tartun kalpahani!
 Akilles taiston haastantaan
 ei kulje käsityksin,
 hän yksin kohtaa vaarojaan
 ja kohtaa voiton yksin.

Pois kädet armaat kaulastain,
 kun sydämeni palaa!
 Nyt lyödä juonet jumalain
 mun sydämeni halaa.
 Nyt koko Troija tulla saa
 ja jumal-mahdit kateet.
 Mun kilvestäni kimpoaa
 pois säilät, nuolisateet.

Ja vaikka tanterelle jään,
 kun täyttyy arpa elon,
 mun sydämeeni, sisimpään
 ei lyöty haavaa pelon.
 Ma uhmaan yötä Orkuksen
 ja kateen silmän taikaa,
 ma lemmin Moiraa mainehen
 ja kuolon yhtäaikaa!

THEBALAISTEN TAISTOLAULU

Emme me taistele vaimojen vuoksi --
 vaimomme kulkevat vierailta teillä.
 Emme me taistele lastemme vuoksi --
 oudot on uskot ja aattehet heillä. --
 Emme me kodin vuoks vuodata verta
 sammale peittää sen rauniot kerta.
 Emme me kultaa ja saalista halaa --
 aika sen ruosteen kuonalla valaa.
 Maineen tähden, laakerin vuoksi

kuumana veremme hiekkahan juoksi.
Eespäin miehet kuoleman teitä:
kateiset vuossadat katsovat meitä!

LYNKEUS

Sun pettää pilven punerrus
ja kevään kukkatarhat
ja aallon kuulto, kimallus
ja haavehet ja harhat.

On pinnan kiilto hetken vaan,
mut totuus iäst' ikään.
Luo katsees kiveen harmajaan,
ei siinä muutu mikään!

Pois ota silmäs verkalleen,
pois käännä maailmasta!
Ken näkee kiven sydämeen,
hän näkee toden vasta.

HAUTASEPPEL

Kaatuneitten haudalle

Vainajat, sankarivainaat, te kansan kallihit lunnaat

mullassa armahan maan, mullassa syntymämaan,
kuolleiks teitä en kutsua voi. Ei kuoleman kasvot

oo kuni teidän on, kuoleman henkäys ei
oo kuni henkäys tuo, joka teidän luotanne saapuu,

kunniakummuilta maan, kummuilta sankarien.
Kuolleiks teitä en kutsua voi, oi vainajat, veljet,

hiljaiset asujat, peitettyt helmahan maan.
Ah, eläviks yli muiden, vainajat, teitä ma kutsun,

en välillämme ma nää kuilua kuoleman yön,
nään teon suuren vain, joka päitänne kalpeita kruunaa

valkeuteen elämän, kirkkauteen elämän.
Varjoja oomme me vain, tosi on vain siellä miss' ootte,

kaukana meistä ja, ah, niin liki, niin liki myös.
Meidän on orjuus, maailman orjuus, maailman valhe,

siellä miss' ootte te vain valkeus on, vapaus.
Voittaja ainut se on, joka kerran maailman voitti.

Teidän on syntymämaa, voittajat ootte te vain.

MELPOMENE

En sinun laakeris vuoks, Runotar, sinä valkea vieras,

vuosia nuoruutein sulle ma luovuttanut
en ilonkyyneles armaan vuoks, sinä riemujen tuoja,

riemuja maailman turhiksi tuntenut vain.
Siks sua etsinyt oon, Runotar, ja sun jälkiäs seuraan,

kuuntelen kutsuas sun kaikista äänistä maan,
että mun rintani kautt' olet antanut maailman soida,

tuskien tuskan ja myös riemujen kaikkeuden,
että mun kaipuuksein olet antanut luotujen kaipuun,

niin että yhtä ma oon kaiken kanssa mi on
koskaan kärsinyt, toivonut, sortunut auringon alla.

Riemuni antanut oot, tuskani antanut oot.
Yöhösi hiljaiseen minut varhain veit jo ja näytit

lapselle sormellas keskellä tähtisen yön
ihmiskohtalon julmat ja korkeat, ankarat tähdet.

Kuiluihin sydämen myös minun katsoa soit,
tuntea tuskassa riemun ja riemussa kalvavan tuskan,

tuntea tyhjyyden nielevän ain' elämää.
En sinun laakeris vuoks, vaan ankaran oppisi vuoksi

luottaen seurannut kutsuas oon, Runotar.

THEOGNIS KYRNOKSELLE

Kaunis, Kyrnos, sa oot, kun leikistä voittaen saavut,

poikien ylpeys oot, oot uni neitojen yön.
Toisten eellä kun sun kiharainen hulmuvi pääsi

niin veri läikähtää suonissa ukkojenkin.
Ei sotaratsullakaan ole paisuvan rintasi voimaa,

jalkasi kimmontaa vuorien kaurihill' ei.
Ei keveämmin liitele ilmassa iskevä haukka

kuin sinä kiitäissäs voittojen seppeliä päin.
Ei sinun nuoruuttas ole tahrannut teko halpa,

silmies loistoa ei hekkuma himmentänyt.
On kevättuoksua henkäykses sekä laulua äänes,

pettää mettisenkin huultesi kukkaset voi.
 Oot ilo vanhuutein, oi Kyrnos, lohdutus murheen,

 aikana maanpaonkin oot koti henkeni mun,
 keskellä vieraan maan olet mulle sa Megara, Hellas,

 keskellä helleenein vertahinen jumalain.
 Kaunis, Kyrnos, sa oot elämässä ja kuolossa kaunis,

 puolesta kunnian kun kerran sa kaatuva oot.

 Siks minä laulan, Kyrnos, sun mainettas miehille Hellaan,

 kannan sen kauemmas kuin meri Aigeian
 kantanut aalloillaan on kaupin ja sankarin purtta,

 vuorilta Boiotian kauaksi Kaukason taa,
 kannan Korinthosta Kyproon ja viljavan Lydian rantaan,

 mist' ohi Parthien maan kulkevat Indian tiet.
 Vien nimes kaukaisten, tulevaisten polvien keskeen,

 keskeen barbarien, maihin miss' ei ikinään
 kauneus hurmallaan ole nostanut miehistä rintaa,

 maihin, miss' Eroksen mahtia tunneta ei.
 Niin käsivarsillaan sinut, Kyrnos, mun lauluni kantaa,

 vie ikaikoihin, merten ja vuorien taa,
 niin että myöhäiset kansat sen kuulevat kummalla, että

 kerran kenttiä maan Kauneus astunut on.

RUNOKIRJE RAKASTUNEELLE GALLUKSELLE

Oi varo itseäs, Gallus, ylpeä vallaton poika!

 Nymfien lehtoa päin yöllä sun kulkevan näin.
 Ennenkuin sinä arvaatkaan, sinä vankina huokaat,

 kahleet ruusuiset on sinun rantehissas,
 on lujemmat kuin jos olis Zeus sinut kytkenyt raudoin

 Kaukason kalliohon. Onneton, riisuos pois
 miehen-toogas ja orjaltas sinä viittäsi lainaa!

 Askeles on mitatut, aivoituksesi myös.
 Julmat, ankarat kahleet on käsi solmiva pieni,

 päivin kaipauksen, hekkuman kahlehet öin.
 Jättävä ystäväseuran oot, salit reettorin myöskin,

vaihtava viisauden hullujen oppihin oot.
On puhetaitosi vain: »sinä armahin», »kaunehin», »kallein»,

kaikuva ei ikinään Forumill' äänesi sun
eikä sun miekkaas mainita taistossa Partheja vastaan.

Polviin nousevihin et nimes mainetta vie.
Mit' ei orjasi tee, sen teet sinä, orjista kurjin:

suutelet kahleitas, onneton, onneton mies!
Noudata ystäväs kutsua siis ja tän' iltana tullos,

tullos Tusculumiin miesten sa seurahan taas.
Täällä on Sixtus ja Priscus ja viisas ja kielevä Calvus,

jonka sa huulilta juot viisautta runsahammin
kuin olet äidinrinnoilta koskaan maitoa juonut.

Ystäväs parhaimmat luonani löytävä oot.
Niin tule luokseni, Gallus, ja välttäös ruusuiset kahleet

keskellä ystävien tarttuos maljahas taas,
niin me sun kanssasi aamun kiurun laulaissa juomme

kunniaks nuoruutes kultahisen, vapahan!

OODI ALBIUKSELLE, RUNOILIJALLE

Albius, ystävä, huonot on runon vuodet.
Marsin töyhtöä vain suku nuorien seuraa,
kuuntele ei mitä muusat uskovat meille,
kunnias' ei ole laulaja, ei isä laulun,

Phoibos Apollo.

Laihoja Cereksen sota tunnoton tallaa,
aurat ruostua saa sekä ruostua lyyrat.
Keihäsniekkojen aika on vain sekä ahnahan kaupin.
Narrien kuoroon Forumin täydeltä vastaa

joukkojen kuoro.

Poissa ne on ajat, Albius, poissa ne vuodet,
jolloin laulaja viel' oli mahtaja maassa,
jolloin tyttöset heittivät kukkia tielles,
kun nimi Delias viel' oli nuorille niinkuin

kuiskaus lemmen.

Toisten toogia maineen purppura kiertää,
toisten otsia kansan suosio kruunaa,
Delias toista jo lempii, Kloeni toista.

Yksin jäimme me, Albius, joukkojen keskeen

lyyramme kanssa.

Näin minä mietin, Albius, kun tuli illoin
sammuu köyhässä liedessäin, ma kun kuulen
ulkoa vain torikansan »leipä ja sirkus!»,
kun yli kynnykseis ei pitkihin päiviin

ystävä astu.

Näin minä mietin, mutta ma lyyrani tempaan:
ei ole, Albius, koskaan laulaja yksin,
ei runontaitaja koskaan mahtia vailla.
Voimasta Muusain käy yli joukkojen päiden

laulajan lento.

Laulajan arvoist' ei ole moittia aikaa,
ei ole silmätä ylpeän preettorin toogaan,
ei kademielin katsoa saiturin säkkiin.
Laulajan aikaa ja laulajan mahtia mittaa

vuossadat yksin.

Ei Runotart' ole kiehtonut purppura koskaan,
marmorin Paroksen tahi Indian helmet.
Ah, paremmin vain harvan viittamme alta
Muusat, ain' ikinuoret, tuntevat varmaan

rintamme hehkun.

Albius, ystävä, kun siis laulusi kuulen,
riemuiten myös tartun ma lyyrani kieliin:
nuoria oomme me vielä, sen tietköhöt nuoret,
tietköhöt, että on rintamme hehkuja täynnä,

lauluja täynnä!

Laulamme taasen kyntäjän auransa kurkeen,
laulamme taasen poikasen tyttönsä viereen,
laulamme terveiksi sairaa ja nuoriksi vanhat!
Itsemme laulamme, Albius, luo jumalitten

kuolematonten!

KLYTHIA

Oi, Klythia, missä sa viivytkin?
Jo lähteessä varjo on kyressin.

Vai pelkäätkö hohtoa kuutamon?

Oi Klythia, tullut jo hetki on!

Tulin liitäen, tulin lentäen,
jätin Panin ma paimeneks vuohien.

Voi herrani kuoliaaks lyödä mun,
mut silloin kuolen ma tähtes sun.

Oi Klythia, kussa sun jalkas käy?
Yhä vielä ei huntusi hulmua näy!

Oi Klythia, kautta Herkuleen,
minä vielä sankaritöitä teen:

härän suistan satasarvi-pään,
Manan koiran kuljetan elämään.

Oi Klythia, en ole orja vain,
sadan miehen voiman sun sylissä sain.

Oi Klythia, vielä ei huntuas näy,
ohi lähteen jo kypressin varjo käy.

Mut ma vannon: on kuoleman oma se mies,
tänä yönä jos toisen luo käy ties!

KOSTAJA

Kun synkkä Orkus mun jo niellyt on
ja yhä elät iloissa sa maan,
öin varjona sun luokses, uskoton,
ma vielä kostajana saan.

Ja kesken lemmeöiden liekkuman
sa tunteva oot kauhut kuolon yön,
ja kesken Caeliuksen suudelman
on sulta jähmettyvä syön.

Oi, uskoton, oi ainut armahain,
ei mulle kosto kuolon rauhaa suo,
ei sammuta sen tulta rinnastain
ei Orkus eikä Lethen vuo.

Kun kylmä kuolo mun jo niellyt on
sa elä yhä hekkumassa maan,
mut kavahda, sun luokses, onneton,
ma vielä vainajana saan!

ATEENAN PORVARIT

- Ktemon, Ktesias, hei, hyvät miehet, porvarit, tulkaa, kaikki te, joille on kallis Ateenan ja nuorison parhain! Alkibiadeen koiran häntää ootteko nähneet? Ei ole lainkaan tuo kuni toisten koirien hännät,

julmast' on siveyttä ja säädyllisyyttä se vastaan, kaiken pilkaks lyö, mikä arvokast' on isänmaassa. Silmiä loukkaa tuo joka kunnan miehen ja naisen! Valtioss' ei vapahass' ole tarvis kärsiä moista koiran häntää, säädyllisyyden ja kunnian uhmaa! On isänmaatton se mies, joka noin kerä koiransa hännän, unhoittain, mihin velvoittaa tavat es'isiemme. Sappeni kiehuu, Herkules vieköön, kun minä nään vain Alkibiadeen, tuon epäkelvon, vintiö-koiran juoksevan nurkillain tai kulkevan herransa jälkeen! Nuorison villitseepi se mies sekä vie jumaluskon, kaiken vie lokahan, jok' on ollut kallista meille, kaiken, jok' oli kansamme turvana Xerxestä vastaan. Porvarit, pois isänmaasta se mies, pois Alkibiades! -- Lausui suutari Keifas ja vimmallalla lestinsä heitti Alkibiadeen koiran jälkehen. Porvarit myönsi. ett' oli suutari Keifaalla oikea mieli ja kieli, ett' oli Alkibiadeen koiralla säädytön häntä, ett' oli vaarassa maa sekä vaarassa nuorison parhain. Alkibiades myös sanat kuuli suutari Keifaan, koiransa luokseen kutsui ja nauraen purtehen astui, silkkiset purjeet nosti ja lasketti Arkipelagiin, ystävän luo, tyrannin, joka hallitsi Aasian mailla.

YSTÄVÄT

- Maecenas, olet mulle sa muusain jälkehen rakkain! Oot runon tuomari ollut, et elon pienien harhain, et ole koskaan tuominnut Filippoitani liioin, et kysynyt nimen loistoa silloin, et sukujuurta, kun valittus sinä, ylpeä, kerran pöytähäs kutsuit. Rungas kuin kätes ollut on, on rintasi ollut. Tunnen sun hymyssäs Epikuroksen sekä Stoaan, viisauden, joka koskaan ei ole jättänyt miestä, kun ilo jättänyt on, rakastettu ja ystävät kaikki. Ei hymys pettänyt silloin, kun sua vaimosi petti Caesarin, ystäväs, kanssa ja kun yli Forumin kulkein kuulla sa sait ivanaurun ja raa'an, ilkkuvan pilkan. Ei hymys pettänyt, kun tuli sairaus, kun tuli vanhuus, kun ilot kerkeän nuoruuden oli muistoa yksin, kun Manan mailta jo lankesi tiellesi kuoleman varjo. Oot samanlaisna sa ottanut vastaan onnen ja murheen, en sinun silmissäs ole nähnyt pelkoa koskaan, kuullut en huuliltas minä milloinkaan valitusta. Oot elonkypsänä Maecenas myös kuolohon kypsä. Et ole joukkojen, et ole Caesarin suosion orja, et ole koskaan vaihtanut viisauttas puhetaitoon, harvat on sanas ollehet aina ja painavat aina. Maecenas, jo on tukkasi harmaa, silmäs heikot, mutta sun mieles on, kuin viisautas, ikinuori. Kharon kun sinut kerran vie, sinun kanssasi lähden. Orkuksessakin lohtuna on Epikuros ja Stoa, on hymys hiljainen, joka niin lumos ystävän mielen. Tyhjää vain hymys rinnalla on minun oodini olleet. Muusain seppelen siks tänä iltana luovutan sulle. -- Näin puhui Flaccus ja nauraen painoi ystävän päähän orvokkiseppelen, jonk' oli Tiburin metsistä tuonut, nousi ja maljansa nosti ja Sapphon tahtihin lausui lennolla ystävän kunniaks raikkaan kaikuvan oodin. Lankesi verkkaan yö yli Esquiliaen, yli Rooman, suurina syttyi tähtien soihtut, mut yhä istui ystävät koitossa aamun ja muistojen maljoja vaihtoi.

SYDÄN JA KUOLEMA

Tapas kerran Kuolema matkallaan,
tapas Sydämen täydessä kukassaan.

Ei viikatetta hän nostanut,
oli rakkaus Kuoleman vanginnut.

- Tule luokseni, laps', ole armahain! Maan pääll' ei lemmessä vertaistain.
- En tule, en tule, mun toinen jo vei, minun lempeni sinulle kuulu ei.

Sen toisen Kuoleman viikate löi,
sillä Sydäntä Kuolema ikävöi.

Taas Kuolema retkellä maailman
näki Sydämen yhäti kukkivan.

- Minun rakkaus, lapsi, sun luoksesi toi. Viel' etkö sa, laps, mua lempiä voi?

- En voi, en voi, oma toisen jo oon, vie toinen mun untensa kartanoon.

Sen toisen lemmen Kuolema vei,
sillä Kuoleman rakkaus väsynyt ei.

Niin vihdoin Kuolema retkellään
tapas Sydämen myöhässä syksyssään.

- Sua kolmatta kertaa jo luokseni hain. Nyt lähdethän, lapsi, mun seurassain?
- En lähde, mull' on oma kärsimykseni, minä Murheen morsiuskruunun jo tein.

Ja Kuolema jatkoi kulkuaan,
maan päältä etsien armastaan.

Mut ajasta aikaan ikuiseen
ei saanut hän Sydäntä omakseen.

SYDÄN

- Miss' olet sa ollut, sydämeini? Et ollut luonani yötä.
- Minä kuutamossa matkan tein kevätuuulen tuoksuvan myötä.
- Oi kerro, kuss' olet ollutkaan ja kunne sun tuuli kantoi?
- Se vei minut ylitse kukkivan maan, se minulle siivet antoi.
- Sano, minne sa matkasit, sydämeini, kevätyössä tuulien tiellä?
- Taa armaan oven ma matkan tein ja itkin aamuhun siellä.

MINÄ LAULAN SUN ILTASI TÄHTIHIN

Minä laulan sun iltasi tähtihin
ja sun yöhösi kuutamoina,
minä laulan sun aamuhus, armahin,
kevätkiuruja, purppuroita.

Minä laulan sun kätees kukkasen,
kun silmäsi surusta kastuu,
teen ruusutarhaksi tienoon sen,
missä jalkas pieni astuu.

Minä laulan loitolle maailman,
minä vien sinut kotihis uuteen:
minä laulan sun sielusi valkean
yli aikojen ikuisuuteen.

ONNI

- Ken olet sa, outo ja hiljainen, joka istut mun yössäni valvoen?
- Olen Elämän Onni ma nimeltäin. Tulen kerran ma luokse jokaisen näin.
- Olen usein ma unessa nähnyt sun. Miten löysit sa korvesta tupani mun?
- Tulin Murheen polkuja seuraten -- ne päättyivät ovesi etehen.
- Oi Onni, mun rintani kodikses tee! Sinun vierelläs yöni valkenee.
- Oi Lapsi, ma kotia tunne en. Olen omasi muistaen, toivoen.

KIURU

Oi kiuru, kiuru, mun kodiksein,
 sinä laulat maailman aavan,
 sinä laulat lepoon mun sydämein
 ja umpeen rintani haavan!
 Minä kosketan maata käsillään --
 veret kaipuun sielläkin kulkee.
 Haen taivaan valoa silmillään --
 se mun sinensä syliin sulkee.

Oi kiuru, niin olet vihreän maan
 ja sinisen taivaan tuonut
 ja sun kehoitukses kuullessaan
 on mun rintani kahleensa luonut.
 Sinä annat äänen mun riemullein
 ja sanat mun sieluni vaivaan,
 oi kiuru, kiuru, mun kodiksein
 sinä annat maan ja taivaan!

ELEGIA VARJOLLENI

Paljon, oi varjoni, on isännältäs riistänyt aika,
 viekkaasti rosvonnut on ohi kiitäessään,
 ottanut on lelut parhaimmat, on hyrrän ja pallon,
 venheeni kaarnaiset, lentävät leijanikin,
 annahan ensimmäisen, ken ensi suudelman salli,
 ensimmäisnä ken sai poskeni hehkumahan,
 ottanut on ens ystävän myös, ens uskotun, jonka
 kans' oli yhteiset läksyt ja haavehet myös.
 Ah, vähemmän omistan minä nyt kuin aikana, jolloin
 kilvan mun rinnallain kenttiä karkaelit
 taikka kun vierelläin sinä kuutamon välkkeessä vuotit
 lapsuuden lemmittyäin, nuoruuden morsiantain
 tai ens kertoja kun runontyössä sa kanssani valvoit,
 valvoit, uskollinen, ääressä lamppuni mun,
 kunnes ikkunan kautta jo katsoi nouseva aamu,
 tähtiä sammuttaen taivaalla talvisen yön.
 Ken nyt uskoiskaan, ett' oon minä rikkahamp' ollut

- viel ajan muistatko tuon? --, rikkaampi Kroisostakin, kerran, kun punas aamu mun unteni pursia vielä,
 loi vanan kultaisen, helmiä hohtelevan, kulkea unteni haaksien kauas maailman ääriin

aarteita etsimähän, kauaksi taa ulappain. Sammunut aamu jo on ja jo illan tähteä vuotan,
 purteni ei palanneet, kaikk' unen aarteheet jäi. Miss' on nyt kulta ja elfenluu minun linnaani varten,
 miss' unen täyttymys on, miss' elon täyttymys on?

Varjoni, varjoni, köyhäks on kovin herrasi tullut,

vuosilta ainoastaan tyhjiltä rikkahammaks.
 Etsi jo joutuin itselles toinen ja suurempi herra,

vaihettaa isäntää aika jo oisikin sun,
 ettet syyttää vois mua kerran, ett' eloniltas

kurjana palvella sait tyhjän sa varjona vain!

KYLMÄ TÄHTI

Elämäni kylmä tähti,
 kiitokseni kannan sulle.
 Aurinko ja lämpö lähti,
 mutta valos riittää mulle.
 Valaiset mun hankitieni,
 tähti kirkas, tähti pieni.
 Epätoivon korpehen
 syvään viet mun, tähtönen.
 Mutta mulle voimas lainaa,
 tahdon läpi korven painaa,
 päästä valoon, tietohon,
 missä kaikki yhtä on,
 lämpö, kylmyys, riemu, suru,
 löytää totuudesta murun,
 alla tuskan puristuksen
 nähdä kaiken sovituksen.
 Kylmä tähti yllä tieni,
 tähti kirkas, tähti pieni,
 ohjaa aina askeltani!
 Sulle kuulun kuollessani!

VERENPUNAINEN PENSAS

Jo vuotaa maahan suven tumma veri,
 se valuu, valuu, lakkaamatta, hiljaa.
 Sen voiman kerran uusi kevät peri,
 sen veri ruokkii uuden suven viljaa.

Niin auetkaa, niin vuotakaa, te haavat!
 Sun onnes olkoon yksin tuskas kantaa.
 Sun voimastasi toiset voiman saavat,
 mut sinun täytyy ensin veres antaa.

SISARSIELU

Mun edessäni epätoivon nielu,
 mun otsallani kaikki kukat maan:
 oi lienetkö sa jossain, sisarsielu,
 jok' ymmärtäisit minut kokonaan?

Jos ikihyvyys eläviä johtais,
 jos Rakkaus ois luotuin kohtalo,
 mun silmäni sun armaan silmäs kohtais.
 Mut kun sa synnyt, olen kuollut jo.

YKSINÄISYYS

Oi Yksinäisyys, sinun nimes muinen
 kuin lemmityn mun kukki huulillani,
 kuin uneksiva aamu toukokuinen
 sa viivyit hurmaa huokuin rinnallani.

Ja unten, odotusten maljan täyden
 sa mulle kannoit keväimeni aikaan.
 Mun vuoteni, jo iltaa kohti käyden,
 kuin toisenlaiseks muuttumaan sun saikaan!

En löydä kevätöistä katsettasi,
 en löydä enää unelmaisi taikaa.
 Nyt istuu huuhkaja sun olallasi
 ja tietää syksyä ja surun aikaa.

SONETTI TULEVAISUUDEN RUNOILJOILLE

(Sully-Prudhomme'in mukaan)

Oi runoilijat ajan tulevan,
 te meitä haudoissamme muistakaatte.
 Te soihdun kauemmaksi viedä saatte
 ja laulun löydätte te suuremman.

Niin kerran ihmiskunnan Kaanaahan
 vuossatain korvesta te kulkekaatte,
 te voittajat, myös sinne kantakaatte,
 mit' uneksimme yömmе aikahan.

Kun vihan henki kantoi valtikkaa
 ja sodan hurmehesta kastui maa,
 me rinnan rakkaudesta laulun teimme.

Te viette laulun valoon ikuiseen.
 Me laulamme sen mykkään pimeyteen
 ja mukanamme hautaamme sen veimme.

KÄDET

Te kädet armaat, aikaan keväimeni

te teitte lemmikeistä seppeleen.
 Kuin nopeasti kevään unet meni
 ja syksyn vakavuus sai sydämeen!

Te kädet armaat, saapui surut, huolet
 ja elon päivän helle polttavin.
 Mun kuormastani kannoitte te puolet,
 pois polton veitte sormin viilehin.

Te kädet armaat, teidän tukeanne
 sain kokea ma kesken myrskyjen.
 Te kunne osoititte sormellanne
 näin tuikkivan ma tähden kaukaisen.

Te kädet armaat, mykät vaalijani,
 mua talven pimeään te seuratkaa.
 Te kädet armaat, kerran kuoltuani
 mun silmäni te uneen sulkekaa!

SOIHDUNKANTAJAT

Sa soihtu, kauas kaaokseen
 sun viemme päällä päämme.
 Päin astumme me pimeyteen
 ja tyhjyyden me näämme.
 Mut vanan jätät välkkyvän,
 miss', soihtu, auot yötä.
 Hän näkee meitä enemmän,
 ken seuraa meidän myötä.

Hän näkee valon edessään,
 mit' emme koskaan nää me,
 tien löytää yönsä hämärään,
 me tietä vaille jäämme.
 Mut soihtuamme kantaen
 ei uuvu askeleemme.
 Vuossatain kautta kansojen
 me valonpiirin teemme.

Sa, soihtu, yössä loistaos,
 sa säen jumaluuden,
 tiet tulevaisten johtaos
 ain' uskoon ajan uuden,
 sa jumalsilmän välähdys,
 sa ikuisuuden laina!
 On elomme vain henkäys,
 sa, soihtu, loistat aina.

Pois kuihtuu kädet kantajain,
 et sammu soihtu pyhä,
 vaan haudoillamme loimahtain
 sun liekkis loistaa yhä.

Mit' annat, muille antanet,
 et meille yömmе teillä:
 on toivottomat sydämet
 ja kädet vahvat meillä.

KUOLLEET

Veljet, sisaret maailmalla,
 kantajat epätoivon ja surun,
 kysyjät kylmien tähtien alla,
 etsitte mullasta totuuden murun,

elävät, yössä vaellate,
 sokkoina lyötte te toisianne,
 kyynelin kätenne kostutate,
 verellä askelet astumanne.

Etsivät lapset elämän teillä,
 kaukana meistä ja lähellä meitä,
 taisto on teillä ja lepo on meillä.
 Hiljaisuudessa vuotamme teitä.

Etäällä teistä totuus kulkee,
 näkyä näätte vain kangastavaa.
 Kuolema silmät sokeat sulkee,
 kuolema silmät näkevät avaa.

Kuolleet katsovat jumaluuteen --
 tomumme nukkuu ainoastaan.
 Ikuisuudesta ikuisuuteen
 totuus on tullut meitä vastaan.

Kuolleet silmät valvovat aina,
 näkevät Hyvyyden valkean valon.
 Ei niitä tomun raukeus paina,
 petä ei loimotus maailman palon.

Poissa on sokea tahto ja kaipuu,
 sydämen levoton ikävä poissa.
 Huulilta hämärä kysyntä haipuu
 totuuden ikuisten aamujen koissa.

Veljet, sisaret maailmalla,
 kaukana meistä ja lähellä meitä,
 kulkijat kylmien tähtien alla,
 hiljaisuudessa vuotamme teitä.

Laulamme elävät kuoleman rauhaan,
 sokeat veljemme valoon uuteen,
 etsivät sydämet lepoon lauhaan,
 kotihin, kotihin, jumaluuteen!

LOTHOS

Oi Lothos, unhon antaja, sa neitsyt Nirvanan,
sa hiljaisuuden lupaus oot kesken pauhinan,
sa pyhän virran kasvatti, sa kaiho maailmain,
sua halaan huulin janoisin, sua yksin uskon vain.

Ma kesken Karman taistelun ja epätoivon työn
ja kesken päivän heltehen ja kärsimyksen yön
sun tuoksus olen tuntenut, sun tuoksus kaukaisen
kun illan kasteen-viileän, kuin illan ikuisen.

Maan surut mua väsyttää, sen riemut riuduttaa,
sen valo viiltää silmiäin, sen yö mua kammottaa.
Mun sieluni niin uupunut on vaelluksiin maan.
Sun kalkistasi, ainoinen, vain lohdutuksen saan.

Mua painaa muistot eilisen ja toivot huomeneen.
Maan pääll' on muisto ikuinen ja toivo ikuinen.
Oi Lothos, väsyin muistamaan ja väsyin toivomaan,
oi, unohduksen autuuden juon huuliltasi vaan!

Vuossata vaihtuu toisehen, vuostuhat toisehen,
ah, elämä on loputon, sen kulku ikuinen.
Oi pelasta mun sieluni sun syliis hiljaiseen,
pois jumaluuteen, Nirvanaan, pois uneen, unheeseen!

KUOLEMAN VIRRALLA

Näin unen yöllä: jo kaukana Kharonin purressa seisoin,

katselin päin elämän rantaa ma loittonevaa.
Laskevan illan loimossa näin minä maailman vielä,

mutta mun rinnassain kaipaus syttynyt ei
enkä ma toivonut ett' olis kääntynyt kuoleman pursi,

jäänyt ei sydämeihin riemuihin elämän.
Yhtään en mukanain minä muistoa kallista vienyt.

Niinkuin saavuinkin, köyhänä lähdin ma myös.
Tyhjyyden opin vain minä tuntemahan elämässä,

kuoleman kouluksi näin maailman ainoastaan.
Kaipuutonna ma kuoleman purressa seurasin, kuinka

maailma verkalleen sammui usvihin pois.
Kuin vapaus minun sieluni täytti: jo käyty on koulu,

sieluni, tarvis ei oppia sun enempiä!
Katseen käänsin ja näin minä kuoleman kalliorannat

helmassa hiljaisen yön nousevan tähtiä päin.
Syttyi sielussain kuni kaukahinen kotimuisto:

keskellä maailman, kuinka sun unhoitin,
oi koti hiljainen, mykän sieluni syntymäseutu?

Koskaan maailmaan kuinka ma eksynyt oon!
Niin yli kuoleman virran vei minut Kharonin venhe,

ääneti verkalleen vei kotirantahan mun.

EPITAAFEJA

Filosofin hauta

Täällä mun luuni on, maantien laidassa, aaloen alla,

tänne mun kuopannut on rakas vaimoni mun,
rientäen luotani ensimmäisen kulkijan kaulaan.

Vuossadat nukkuessain tien yli on tomunneet,
kulkenut on rikas, köyhä ja kulkenut viisas ja narri,

onnellistapa ei kulkenut ainuttakaan.
Kulkija, ken nyt juur ohi käyt, voit laskea sauvas,

jäädä mun vierellein hetkeäs vuottamahan.
Ei ole sun edessä, mitä etsit, ei takanaskaan:

maantie on edessä, maantie on takanas.

Sotilaan hauta

Kulkija, kauemmas kuin Eos purppurasormi

aamun soihtua vie, kerran ma kantanut oon
kotkaa Rooman. On vavissut Itä, Länsi mun tielläin.

Nyt olen tuhkaa vain, tuhkaa jo Roomakin on.

Helmenpyytäjän hauta

Etsin aarteen kimmeltävän minä aaltojen alta,

kunne sen Neptunus saidasti on salannut,
kätköstään toin kauneuden minä päivähän julki,

uhmaten yötä sen toin loistohon Helioksen.
Nyt yli Styxin katselen kauas päin elonrantaa:

kaukana helmiset veet, kaukana kauneus on!

Runoilijan hauta

Tyttönen, ken ohi kumpuni käyt, ota kukkanen maasta,
 heitä se haudallein -- ehkäpä tunteva oon
 multien alle sen tuoksun ja niin, ah, taas minä muistan
 armahat kukkaset maan, Lesbian joukossa myös.

Lesbian hauta

Tääll' olen Lesbia, Hadeksen vankina, kypressin alla,
 hän jota laulanut on Latiumin runotar,
 hän, jota miesten rakkaus etsi ja parjaus naisten.
 Tyttönen, lemmessä ken Lesbian haudalla käyt:
 onnekas mainen rakkaus on sekä uskoton aina.
 Lemmessä uskollinen kuoleman vuode on vain.

Kloen hauta

Tänne ma haudannut oon lehtoon nauravan Kloen
 loistossa nuoruuden, keskelle ruusujen oon.
 Seitsemän päivää häntä ma lemmin ja seitsemän yötä,
 seitsemän laulua tein kunniaks rakkauden.
 Kahdeksas ei Eos syttänyt soihtua päivän,
 nauravan tyttöni mun kun kade kuolema vei.

Metsämiehen hauta

Iberon rannoilta, Afrikan nummilta Thrakian vuoriin
 kaatanut aikoinain metsien riistaa ma oon,
 karjujen pelkona ollut on minun koiraini haukku,
 on minun verkoissain leijonatkin vavisheet.
 Kulkija, paimenet Umbrian vuorilla kertovat sulle,
 laumojen kauhun ken on viimeisen lannistanut.
 Julmimmat pedot sentään jäi multa lannistamatta,
 viitojen suojissa ei, metsissä ei asuneet,
 eivät tehneet polkuja korpiin koirien kiertää:
 raivonneet pedot nuo rintani onkaloss' on.
 Kuumempi ei jano hurmeeseen ole tiikerin' ollut:

verkkaan rinnassain raatelivat sydämein.

Koiran hauta

Tääll' olen Hektor, Scipion koira -- mun peittivät tänne.

Ei enää haukkuni käy, herrani ruoska ei soi,
ei pure, peljätä ei enää Lydian hirveä hurtta.

koirien kauhistus, Kerberos kentillä maan.
Tääll' olen kuopattu maahan mun herrani Scipion viereen.

Kahden jo retkellä maan yhdessä näin levättiin,
aina, kun ei levännyt minun herrani Lydian luona.

Yhdessä käymme me nyt myös Manan kenttiä päin
Pluton koiraa kohti mun ankaran herrani kanssa.

Kerberos maistaa saa Scipion ruoskasta nyt!

Tuntemattoman hauta

Tuntematon, sinut aallot toi -- me sun hautasi teimme,

tyttäret Lycian maan, luo meren kimmeltävän.
Ei sinun vertaas Lycian miesten joukossa nähty

voimassa miehuuden, Herkules kuolossakin.
Onnekas äideistä hän, joka, Tuntematon, sinut kantoi,

onnekas naisista hän, ken sua lempinyt on.
Keskeltä nuoruutes kade kuolema pois sinut riisti,

riisti sun äidiltäs, riisti sun armahaltas.
Pettäen kuoleman me sun, Lycian tyttäret, vielä

huulesi suudelmin peitimme, Tuntematon,
seppelen myrtinoksista teimme sun päätäsi varten,

laulaen laskimme sun hautahas, Tuntematon.

Pienen lapsen hauta

Yöstä ma saavuin, yöhön ma lähdin, näin valon tuskin,

päivästä en elämän nähnyt ma aamuakaan.
Toivottu ei mua maailmaan, en toivonut itse,

sattuma alkuni on, sattuma synnytti mun.
Käy kumu outo ja lakkaamaton minun hautani yllä,

askelet kiiruhtaa, nousten ja langeten taas.

Kulkija, ken elon päivässä käyt, oi kerro sa mulle:

kunneka kiiruhtavat askelet ylläni mun?

Onnellisen hauta

Synnyin maailmaan minä vuokkojen kukkimisaikaan,

orvokit valmihit ei, kun mun jo kuolema vei.

Sydämen hauta

Kulkija, kiiruhda askeltas, minut jättäös rauhaan!

Sääliäs pyydä ma en, muistoas pyydä ma en.
Keskeyttää älä koita mun untani multien alla,

nukkua pyydän ma vain, uupunut oon, väsynyt
Leikkiä ollut on Marathon, on Zama ja Cannae

rinnalla taistelujen, jotka ma oon kokenut,
leikkiä vaahtova Adria, leikkiä raivokas Aetna

rinnalla myrskyävän tuskani, kärsimyksein.
Mut ei surmanneet mua säilät, ei tuli, tuska.

Vain vilu surmasi mun, kuolin ma kylmyyteen.

End of the Project Gutenberg EBook of Hannu; Nuori Anssi; Sydän ja Kuolema by V. A. Koskenniemi

- END OF THIS PROJECT GUTENBERG EBOOK HANNU; NUORI ANSSI; SYDÄN JA ***
 - ◆ This file should be named 20148-8.txt or 20148-8.zip ***** This and all associated files of various formats will be found in:

<http://www.gutenberg.net/2/0/1/4/20148/>

Produced by Tapio Riikonen

Updated editions will replace the previous one--the old editions will be renamed.

Creating the works from public domain print editions means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg-tm electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG-tm concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for the eBooks, unless you receive specific permission. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the rules is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. They may be modified and printed and given away--you may do practically ANYTHING with public domain eBooks. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

- START: FULL LICENSE ***

**THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK**

To protect the Project Gutenberg-tm mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg-tm License (available with this file or online at <http://gutenberg.net/license>).

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg-tm electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg-tm electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg-tm electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg-tm electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. "Project Gutenberg" is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg-tm electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg-tm electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg-tm electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation ("the Foundation" or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg-tm electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is in the public domain in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg-tm mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg-tm works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg-tm name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg-tm License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg-tm work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country outside the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg-tm License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg-tm work (any work on which the phrase "Project Gutenberg" appears, or with which the phrase "Project Gutenberg" is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.net

1.E.2. If an individual Project Gutenberg-tm electronic work is derived from the public domain (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase "Project Gutenberg" associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg-tm trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg-tm electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg-tm License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg-tm License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg-tm.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg-tm License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg-tm work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg-tm web site (www.gutenberg.net), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg-tm License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg-tm works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg-tm electronic works provided that

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from

the use of Project Gutenberg-tm works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg-tm trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."

- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies

you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg-tm License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg-tm works.

- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free

distribution of Project Gutenberg-tm works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg-tm electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from both the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and Michael Hart, the owner of the Project Gutenberg-tm trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread public domain works in creating the Project Gutenberg-tm collection. Despite these efforts, Project Gutenberg-tm electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. **LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES** - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg-tm trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg-tm electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. **YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH F3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.**

1.F.3. **LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND** - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS' **WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.**

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg-tm electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg-tm electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg-tm work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg-tm work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg-tm

Project Gutenberg-tm is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need, is critical to reaching Project Gutenberg-tm's goals and ensuring that the Project Gutenberg-tm collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg-tm and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation web page at <http://www.pglaf.org>.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Its 501(c)(3) letter is posted at <http://pglaf.org/fundraising>. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's principal office is located at 4557 Melan Dr. S. Fairbanks, AK, 99712., but its volunteers and employees are scattered throughout numerous locations. Its business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887, email business@pglaf.org. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's web site and official page at <http://pglaf.org>

For additional contact information:

Dr. Gregory B. Newby
Chief Executive and Director
gnewby@pglaf.org

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg-tm depends upon and cannot survive without wide spread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in

locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit <http://pglaf.org>

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg Web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: <http://pglaf.org/donate>

Section 5. General Information About Project Gutenberg-tm electronic works.

Professor Michael S. Hart is the originator of the Project Gutenberg-tm concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For thirty years, he produced and distributed Project Gutenberg-tm eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg-tm eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as Public Domain in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our Web site which has the main PG search facility:

<http://www.gutenberg.net>

This Web site includes information about Project Gutenberg-tm, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.

from <http://manybooks.net/>